

БАЊАЛУЧКЕ НОВИНЕ

ОРГАН СОЦИЈАЛИСТИЧКОГ САВЕЗА РАДНОГ НАРОДА - БАЊА ЛУКА

Год. III - Број 84

Бања Лука, 1 априла 1955

Примјеран дин. 10

SAVJETOVANJE AKTIVA SAVEZA KOMUNISTA U BANJOJ LUCI

Razvitak našeg privrednog sistema i socijalističke demokratije zahtijeva stalnu političku borbu i svjesnu akciju članova Saveza komunista

U sali Doma kulture u Banjoj Luci održano je dnevno savjetovanje aktiva Saveza komunista Banje Luke na kome je analizirana aktivnost osnovnih organizacija u gradu u vezi sa sprovođenjem odluka II Kongresa Saveza komunista Bosne i Hercegovine. Pored sekretara preduzetnih i teritorijalnih organizacija, predstavnik organa upravljanja iz većih preduzeća, rukovodilaca masovnih organizacija, udruženja i društava, savjetovanju su prisustvovali i drugarica Lepa Perović, član CK SK Bosne i Hercegovine i drug Niko Jurinčić, član CK SKJ.

Referat o sprovođenju odluka II Kongresa SK BiH podnio je drug Milan Kecman, sekretar Gradskog komiteta Saveza komunista. U uvodnom dijelu referata on je istakao da savjetovanje ima za cilj da se analizira dosadašnja aktivnost organizacije u sprovođenju odluka II Kongresa i u vezi s tim ukaže na neke slabosti koje postoje u društvenom životu, i ujedno na zadatke partiskih aktiva u daljoj borbi za razvitak socijalističkih društvenih odnosa.

Za stvarnije učešće radnika u upravljanju preduzećima

U većini preduzeća — rekao je drug Kecman — razgraničene su kompetencije organa koji djeluju u preduzeću, većina organa djeluju kao kolektivna tijela, a odgovornost članova radničkog upravljanja kroz polaganje računa radnom kolektivu postala je obaveza. Na ovaj način, a kroz stalnu konsultaciju kolektiva po najvažnijim pitanjima iz života i rada preduzeća, obezbjeđeno je neposrednim proizvođačima stvarno učešće u upravljanju preduzećem. Proces razvijanja radničkog samoupravljanja najdalje je otišao u industrijskim preduzećima u gradu, jer je i svijest radničkih kolektiva u tim preduzećima više porasla, a pravilnija je i orijentacija članova Saveza komunista na razvitak samouprave u njima.

Međutim i pored uspjeha, mnogi primjeri koje ćemo navesti, govore o ozbiljnim slabostima u nekim našim preduzećima kao i o problemima sa kojima će se organizacije Saveza komunista našeg grada morati ozbiljno da pozabave. To je stalna i uporna borba protiv antisocijalističkih tendencija, raznih vidova partikularizma, privilegija, pogrešnih shvatanja društvene svjetline, tolerancije raznih malverzacija itd. Protiv ovih shvatanja, navika, tendencija i slabosti, po našem mišljenju, nije u punoj mjeri zaostrena politička borba od strane članova Saveza komunista i organizacija, obzirom da te pojave predstavljaju ozbiljnu smetnju našem razvitku.

U nekim našim privrednim organizacijama organ upravljanja i članovi Saveza komunista koji u njima rade, nisu još prišli svestranijem rješavanju problema uključivanja cjelokupnog radnog kolektiva u upravljanje i kontrolu rada radničkih savjeta. To dovodi do toga da u nekim radnim kolektivima još uvijek ne dolazi do izražaja mišljenje radnog kolektiva ili većine članova radničkog savjeta po najvažnijim pitanjima, već o tome odlučuju i unose svoja negativna shvatanja pojedinci, najčešće službenici, direktor ili neki

član radničkog savjeta ili upravnog odbora. Osnovni uzrok ovom treba tražiti u neaktivnosti članova radničkog savjeta, pa i onih koji su članovi Saveza komunista, a ona se naročito zapaža gdje je opšti i stručni nivo radničkih savjeta nizak. Ove slabosti nalaze svog odraza i u nedovoljnim pripremama sjednica organa upravljanja, a članovi savjeta i upravnih odbora ne upoznaju se na vrijeme sa potrebnim materijalom. Metod rukovođenja sjednicama takođe doprinosi neaktivnosti članova radničkih savjeta. Sastanci se vode bez upoznavanja tehnike rukovođenja, a problematiku, prijedloge i zaključke iznose stručnjaci iz aparata preduzeća u izvještajima obilnatim stručnim izrazima koji su nepristupačni i nerazumljivi većini članova organa upravljanja. Ove i slične slabosti naročito se ispoljavaju kod manjih zanatskih preduzeća, kao i trgovinskih i ugostiteljskih preduzeća i radnji.

Jedna od osnovnih subjektivnih slabosti koje utiču na kvalitet rada organa upravljanja jeste nedovoljno ekonomsko-političko obrazovanje članova organa upravljanja. Još uvijek članovi organa upravljanja nedovoljno rade na svom političkom, ekonomskom i opštem obrazovanju, iako im se za to pružaju široke mogućnosti kroz mjere koje preduzimaju razni društveni faktori u gradu. Dinamika našeg društvenog i ekonomskog razvitka je takva, da je praćenje i upoznavanje suštine našeg sistema moguće samo kroz uporno ekonomsko-političko obrazovanje radnih ljudi. Predavanja Radničkog univerziteta u prošloj godini posjećivalo je svega 69 članova radničkih savjeta. Vrlo nizak nivo ekonomskog obrazovanja članova organa upravljanja dovodi do toga da još uvijek u mnogim preduzećima članovi radničkih savjeta imaju teškoća kod rješavanja i prostijih, a pogotovo složenijih problema. Nedovoljno ih razumiju zbog čega ne mogu ni imati svog vlastitog mišljenja o njima i nužno se moraju nekritički povoditi i

prihvatiti ono što im direktor, stručni službenik ili neki član radničkog savjeta govori i predlaže.

Ovo, kao i nedovoljna politička aktivnost članova Saveza komunista i još nesavladana stara shvatanja i navike dovode u nekim našim privrednim preduzećima do različitih antisocijalističkih pojava. Naš privredni sistem i razvitak socijalističke demokratije omogućuje suzbijanje i otklanjanje takvih tendencija, ali je isto tako potrebna i stalna politička borba i svjesna akcija članova Saveza komunista na tom planu.

SAMOVOLJNO POVIŠENJE CIJENA ČINI OZBILJAN POREMEĆAJ NA TRŽIŠTU I UGROŽAVA ŽIVOTNI STANDARD

U daljem izlaganju drug Kecman se osvrnuo na neke pojave u privrednim preduzećima i njihov odnos prema interesima zajednice kao cjeline, a koje su nezakonite i štetne. To se u prvom redu odnosi na izigravanje i nepridržavanje pojedinih privrednih propisa koji regulišu odnose preduzeća i društvene zajednice. S tim u vezi on je podvukao da članovi Saveza komunista i organi upravljanja još uvijek nedovoljno reagiraju na takve pojave, a ponegdje i sami za njih znaju ili učestvuju u njima.

Neka preduzeća — kaže se u referatu — da bi osigurala sebi veće fondove nerealno su iznosila svoje materijalne troškove, neopravdano podizala cijene i time štetila zajednicu. U cilju stabilizacije tržišta i cijena, lakšeg savladivanja posljedica nerodne godine i održavanja životnog standarda na ostvarenom nivou, preduzeće je prošle godine niz mjera koje se sprovođenje u uslovima slobodnog tržišta moglo osigurati u glavnom gledanjem na interese zajednice i pridržavanjem principa socijalističkog poslovnog morala. Grosistička trgovačka preduzeća u Banjoj Luci stalno se međusobno kose na pitanju raspodjele kontingenta masnoće, kafe i drugih kontingentiranih proizvoda, zbog toga što svoje uske interese pretpostavljaju interesima zajednice, jer im ovi artikli osiguravaju plasman i drugih artikala sa kojima trguju.

Radi stabilizacije cijena sirovoj koži čiji stalni porast izaziva poremećaj na tržištu imaksimirane su cijene po kojim se koža prodaje industriji. Otkupna preduzeća »Kožar« i »Crevar« međusobno se utrkuju u nabičanju cijena pri otkupu, a onda se regresiraju prisiljavajući industriju da im plaća skuplje od utvrđenih cijena. Oni se pri tome služe i nedozvoljenim sredstvima, zaračunavajući visoke manipulativne troškove i unoseći u fakture veće količine kože nego što su stvarno isporučili. Tako je na 9 miliona dinara isporučene kože Tvornica obuća priznala »Kožar« (Nastavak na 2 strani)

Na izgradnji pruge Brčko-Banovići učestvovalo je 8 banjalučkih brigada i 4 čete sa 3775 omladinaca i omladinki, a na pruzi Šamac-Sarajevo 19 brigada sa 4890
Na slici: Sa jedne omladinske radne akcije

DAN OMLADINSKIH RADNIH BRIGADA

Prvi april Narodna omladina Jugoslavije proklamovala je kao dan omladinskih radnih brigada. Svake poslijeratne godine 1 aprila, omladina naše zemlje svrstana u omladinske radne brigade, započinjala je izgradnju pruga, fabrika, gradova, domova i škola.

Prvih proljetnih dana mladi ljudi su snagom svoje mladosti, ljubavlju kojom vole Titu i slobodu, rušili stijene, probijali tunele, zaustavljali divlje planinske rijeke, gradili pruge, mostove, brane, hidrocentrale, tvornice i predavali ih kao poklon, davali dio sebe svome narodu, Titu i zajednici.

Pisati o djelima omladine, o poletu i snazi mladih u izgradnji ratom opustošene zemlje, o poprištima bitaka za ljepotu mladosti budućih pokoljenja nije jednostavno ni lako. Mladi ljudi su ispisali svojim znojem nove gradove, naselja i fabrike na geografskoj karti naše domovine. Ni rezultate rada nije lako iznijeti, jer cifre nam ne mogu dočarati gigante koje je stvorila početna mladost, uporna u svojoj volji i neizmjereno odana stvari socijalizma. Plodove toga rada, veličinu tih djela osjećamo danas, a ti giganti podignuti rukama omladine služe kao vječiti spomenici i svjedoci spremnosti mladih iz Titove epohe.

Prve omladinske radne brigade

Nedaće koje je okupator nanosio našem narodu bile su dovoljne da se razvije mržnja prema neprijatelju velika kao ljubav prema slobodi, ali je poznato da u ratu ne mogu biti svi borci sa puškom u ruci, iako svi oni koji vole slobodu žele da tuku uljeza-okupatora. Zato je bio svima zajednički cilj učiniti sve da se što prije uništi neprijatelj. Žene, djeca, omladina, stariji svrstavali su se u radne čete da pomognu one koji vode oružanu borbu. Snabdjevali su radne čete, vojsku sa hranom odjećom, obucom, obrađivali napuštenu zemlju, prenosili i njegovali ranjene borce, radili su sve čim su mogli pomoći borcima na frontu za brzi slom okupatora. Formirale su se ne samo čete, nego i veće radne jedinice koje su izvršavale zamašne zadatke.

Tako je u ljeto 1942 godine u Sanići formirana prva omladinska radna brigada, koja je pod pljuskom neprijateljskih granata ispred njemačkih i ustaških bunkera u Saničkoj dolini požela žito i neprijatelju ostavila голу zemlju, prenijela požnjevenu pšenicu preko Grmeča da bi mogla nahraniti borce da snažnije tuku neprijatelja.

Po uzoru na Saničku brigadu nicali su radne brigade širom čitave zemlje. Nadaleko je bila poznata po svojim herojskim podvizima III dubička brigada »Zoja Kozmodemjanskaja« ili XIII Građanska »Stojana Grujić-Jaruga« koja je bez oružja sukobila se sa ustašama u Šimčićima i naoružane ustaše prisilila na bijeg.

Samo za jednu noć omladina iz neoslobođenog Lijevča prenijela je i prevezla pet vagona žita na Kozaru. Po uzoru na svoje starije drugove, pioniri su formirali svoje čete, brali jagode i voće i poklanjali ih ranjenim borcima.

Poslijeratne radne brigade

Odmah poslije oslobođenja mladi ljudi su shvatili svoje zadatke u podizanju porušenih sela, opravke mostova i škola jer su to bili zadaci koji nisu mogli čekati. U tu svrhu formiraju se nove brigade koje su vrlo primitivnim alatom (ono što je ostalo iza okupatora) vrše opravke izgorjelih ognjišta, razrušenih mostova i puteva.

Već u jesen 1945 godine krenula je radna brigada sa banjalučkog okruga (u čijem sastavu je bio čuveni Orlovački bataljon) na berbu kukuruza u Vojvodinu. Formirano je 7 četa koje su podizale porušena i popaljena sela na Kozari. Cijela naša zemlja po kojoj su se do juče vodile ogorčene bitke, odmah po završetku rata postala je ogromno radilište na kojem su nesebično radili mladići i djevojke. Omladinske organizacije uzimale su obaveze i izvršavale ih. Te obaveze, stvarane na osnovu planova narodnih vlasti, odgovarale su potrebama naroda pa su ih prihvatili i stariji ljudi i žene. (Nastavak na 3 strani)

Banja Luka u razvitku od oslobođenja do danas

STRUČNE ŠKOLE

Srednja tehnička škola počela je sa radom 1939 godine sa tri odsjeka: elektrotehničkim, mašinskim i arhitektonsko-građevinskim odsjekom. Pri ovoj školi je radila i muška zanatska, majstorsko-djelovodna i stručna produžna škola. Prvi maturanti iz Srednje tehničke škole izašli su u 1942/43 godini. Poslije toga škola je neredovno radila sve do oslobođenja. Od oslobođenja do 1955 godine na tehničkoj školi diplomiralo je na arhitektonsko-građevinskom odsjeku 369, na mašinskom 183 i na elektro-tehničkom odsjeku 143 učenika.

Za vrijeme od 1941 do 1945 godina na Srednjoj ekonomskoj školi diplomiralo je 385 učenika. Prvi maturanti poslije oslobođenja izašli su sa ove škole u 1947 godini. Od oslobođenja do kraja prošle godine na školi je diplomiralo 477 učenika. Danas škola ima lijepo uređene kabinete za tehnologiju, predvojničku obuku, geografiju i fiskulturu. Nedavno je osposobljen i kabinet za daktilografiju. Najveći dio kadrova iz ove škole odlazi na dužnosti u Narodnoj banci i privrednim preduzećima.

Do 1947 godine u Banjoj Luci nije postojala Srednja medicinska škola. Redovna nastava na ovoj školi počela je 1. oktobra iste godine. U prvo vrijeme na školi su radila samo dva odsjeka: odsjek sanitarnih tehničara i medicinskih sestara koje je pohađalo 70 učenika i učenica. Godine 1948 sagrađena je nova školska zgrada, u kojoj sa radom pored već pomenutih odsjeka, počinje da djeluje i odsjek viših sanitarnih laboranata. U to vrijeme u 5 odjeljenja bilo je upisano 173 učenika. Prvi maturanti, 26 sanitarnih tehničara i 42 medicinske sestre, napustili su školu u 1949/50 godini. Zaključno sa školskom 1953/54 godinom u Srednjoj medicinskoj školi diplomiralo je 1342 učenika - sani-

IZ OSMOGODISNJE ŠKOLE U ROSULJAMA

tarnih tehničara, medicinskih sestara i viših sanitarnih tehničara. Danas u 7 odjeljenja upisano je 185 učenika.

Muška zanatska škola iz Cazina prešla je u Banju Luku 1930 godine. Do oslobođenja kroz ovu školu prošao je neznatan broj kadrova. Poslije 1945 godine, kada je ova škola prerastala u školu za obradu i preradu metala, kod učenika nižih srednjih škola porastao je interes za izučavanje zanata koje je omogućavalo pohađanje ove škole. Danas na školi radi mašinsko-bravarski, to-karski, kovački i stolarski odsjek.

Od 1945 godine do danas Srednju poljoprivrednu školu u Banjoj Luci završilo je 198 učenika.

UČITELJSKA ŠKOLA

Prvi prijedlog da se u Banjoj Luci osnuje Učiteljska škola donesen je na godišnjoj skupštini Oblasnog odbora srpskog kulturno-prosvjetnog društva »Prosvjete« u Banjoj Luci. Prvi razred ove škole otvoren je 1925 godine po naređenju ondašnjeg Ministarstva prosvjete. U prvi razred je upisano 11 učenika i 32 učenice. U 1926 godini Učiteljska škola u Derventi rasformirana je, a učenici upućeni u Banju Luku. Od tada je škola radila normalno sa povremenim kraćim prekidima do 1941 godine. Prije rata škola je dala 1500 učitelja.

U 1941 godini uništen je veći dio arhive, spaljena čitaonica itd. Od tada pa sve do oslobođenja zemlje škola je radila sa čestim prekidima i čestim premještanjima školskih prostorija. U ondašnjim dnevnicima primjećuju se česta križanja i primjedbe pored imena mnogih učenika. »Isključen radi odlaska u šumu«, »Zatvoren radi pomaganja NOP-a« itd., česte su primjedbe koje vidimo sa strane u imenicima ove škole.

Odmah poslije oslobođenja sa radom je počeo učiteljski tečaj sa 54 polaznika, a koncem maja počinje sa redovnom nastavom i Učiteljska škola. U to vrijeme, uslijed oskudice u učiteljskom kadru upisuje se veliki broj učenika u ovu školu, preko normalnog kapaciteta. Pored toga, pri školi je sve do prošle godine radio tečaj za upotpunjavanje školske spremne privremenih učitelja.

U III NIŽOJ GIMNAZIJI

Razvitak našeg privrednog sistema i socijalističke demokratije zahtijeva stalnu političku borbu i svjesnu akciju članova Saveza komunista

(Nastavak sa 1 strane)

žaru» da je primila više kože za 4.113 kilograma.

U jednoj transakciji sa opštim trgovačkim preduzećem u Zavidovićima oko prerade defektnih cigareta, Tvornica duvana izgubila je 1.482.000 dinara. Tvornica je to knjižila na materijalne troškove, a za toliko smanjila dobit u cilju da sačuva kupca svojih proizvoda u Zavidovićima. U Tvornici duvana smatraju da je ova transakcija normalna.

Građevinska preduzeća u Banjoj Luci zaračunavaju investitorima veće cijene radi toga što veliki dio radne snage nije iskorišten u radno vrijeme i što sa materijalima ne rukuju ekonomično i racionalno. Trgovinska preduzeća »Bosnapromet« i »Bosnaplod« sve više proširuju obim svog poslovanja na industrijske i prehrambene proizvode, a sužavaju obim poslovanja poljoprivrednim proizvodima, radi čega su stvarno i osnovana. Oni ovo čine radi toga što je daleko rentabilnije poslovanje sa industrijskim prehrambenim proizvodima nego sa poljoprivrednim, gubeći istovremeno iz vida potrebe građana u poljoprivrednim proizvodima. Ovo takođe čine trgovačke radnje poljoprivrednim proizvodima, izgovarajući se da ne mogu živjeti samo od prodaje voća i povrća. Razlike između nabavne i prodajne cijene kod ovih radnji su visoke. Radi svega toga plasman proizvoda ide teže i razumljivo je da uslijed kalamiteta, truljenja itd. moraju gubiti.

Koristeći konjunkturu knjižara »Svjetlost« u Banjoj Luci samovoljno povisuje cijene robe iznad onih koje je odredila uprava u Sarajevu i to povisuje nigdje ne evidentira. Pored toga što se u ovom slučaju neopravdano podižu cijene, stvara se i mogućnost privlačenja razlike u cijeni.

Svi ovi i drugi slični slučajevi vrše ozbiljne poremećaje na našem tržištu, ugrožavaju životni standard radnih ljudi i paralizuju napore zajednice usmjerene na održavanje i podizanje standarda radnih ljudi.

NEDOZVOLJENO JE PRIVILEGOVANJE POJEDINIH POTROŠAČA

U nizu negativnih pojava ističe se i sistem privilegija i favoriziranja pojedinih potrošača. Takvi postupci koji u sebi sadrže izvjesne privilegije idu na štetu samog preduzeća, a prema tome i zajednice. Te privilegije su utoliko opasnije što njih koristi samo izvestan broj ljudi iz pojedinih radnih kolektiva i to uglavnom službenika. Često puta se sa takvim postupcima korumpiraju lica unutar preduzeća, a isto tako i lica koja su izvan preduzeća, a stoje u izvjesnim vezama prema preduzeću. Njima se čine razne usluge i pokloni veće vrijednosti u vidu raznih reprezentacija i drugih pogodnosti. Te privilegije se odražavaju u nabavci robe po nižim cijenama. Trgovinska radnja »Elegante« izvršila je u januaru rasprodaju izvjesne količine restlova po nižim cijenama, koji su obzirom na kvalitet, bili daleko ispod ekonomskih. Poslovača trgovinske radnje »Sport«, koja se nalazi uz samu radnju »Elegante«, kupio je tom prilikom 8 komada restlova raznih veličina, po nižim cijenama. Upravnik i blagajnik otkupne stanice »Crevar« kupuju lisiće kože i 20 kg vune po daleko nižim cijenama (200 din po kg), jer su navodno kože oštećene, a vuna sam obični otpad. Ima i takvih slučajeva da se pred očima pojedinih naših organa vrše izvjesni poslovi koji u sebi sadrže štetotvorni rad po zajednicu. Tako se, naprimjer, snabdjevanje sa drvima jednog većeg broja ljudi u Banjoj Luci organizuje švercom, a za dovoz komite »Korion« socijalističkih preduzeća, kao Srednjeg trgovačkog preduzeća, »Autoprevoza«, »Širo-

vine«, »Pavao Radana«, »Vrbasa«, »Vitaminke«, »Bosnaplod« i drugih. Treba istaći da u ovom broju ljudi te privilegije koriste i potrošači. Nabavljajući tako drva po znatno nižim cijenama zajednica je oštećena na taj način što se izbjeglo plaćanje poreza na promet proizvoda Narodnom odboru sreza. Neka lica su nabavljali i po 30 kubnih metara drva, a u tome se naročito ističe Jozo Prpić, upravnik pogona preduzeća »Vrbasa« u Snjegotini. Nisu izostali ni službenici Šumske uprave, a među njima članovi Saveza komunista, koji su obzirom na onu funkciju koju vrši ta ustanova najviše pozvani da o ovom vode računa. Kolegijum te ustanove na jednoj od svojih sjednica donio je zaključak da se članovima sindikalne podružnice Direkcije šuma i Šumske uprave dodijeli iz vlastite režije određena količina drva po cijeni od 1650 dinara. Pošto je ta cijena navodno bila prevlska, jednoglasno su zaključili da se drvo naplati po 1200 dinara — postavno kuća.

DRUŠTVENI INTERESI SU IZNAD INTERESA PREDUZEĆA

Kad je riječ o raznim antisocijalističkim pojavama — kaže se između ostalog dalje u referatu — potrebno je ponovo pomenuti da je jedna od ozbiljnih slabosti organa upravljanja u nekim preduzećima indiferentan odnos, a često i direktno učesće u kršenju socijalističke zakonitosti. Jedni to čine jer ne shvataju da je svaki naš privredni propis u suštini politički akt koji, između ostalog, osigurava naš socijalistički razvitak. Drugi opet gube iz vida interese zajednice, pretpostavljajući im svoje uske, preduzetne interese. Kao najčešća pojava kod privrednih organizacija u gradu može se susresti nemamjenska upotreba sredstava, kao što je slučaj u preduzećima »Grada«, »Krajina«, »Bosnaplod«, »Usluga« itd. Ima slučajeva da se nabavljaju osnovna sredstva koja nisu neophodno potrebna, a zapostavljaju se nabavka onih bez ko-

jih preduzeće ne može da posluje. Tako je, naprimjer, preduzeće »Pliva« nabavilo jedan luksuzni automobil, a nema sredstava za potrebne mašine u radionicama. Pored toga nisu usamljeni slučajevi da neka preduzeća blagovremeno ne prijavljuju promjene na osnovnim sredstvima, kao naprimjer »Autoremont«, »Jeljingrad«, »Pavao Radan« itd.

I u fazi izrade Društvenog plana za 1955 godinu u planovima nekih privrednih organizacija došla su do izražaja različita negativna shvatanja. Tako naprimjer, veliki broj trgovinskih radnji i preduzeća predviđa manji robni promet od ostvarenog u prošloj godini, a zadržavaju isti broj radne snage ili planiraju i veću potrebu u radnoj snazi. Ovdje se očigledno radi o tendencijama da se izigra sistem nagradivanja, a s druge strane dolazi do izražaja neshvatanja osnovne linije u našoj ekonomskoj politici za 1955 godinu koja ide ka povećanju produktivnosti u radu. To je slučaj kod »Angroprometa«, »Duvana«, »Veleprometa«, »Narodnog magazina« i niza drugih trgovačkih preduzeća i radnji. U planiranju materijalnih troškova za 1955 godinu većina privrednih organizacija probija naročito stavku dnevnica, planirajući mnogo više nego što je ostvareno u 1954 godini. U preduzeću »Glas«, naprimjer u tarifnom pravilniku za 1954 godinu dnevnica je iznosila 1.300 dinara, pa je tako predviđeno i u 1955 godini. To je istovremeno najveća putna dnevnica, ne samo u gradu, nego vjerovatno i u zemlji.

Referat je pored ovih pitanja dodirnuo i neke probleme ideološko-političkog rada u organizacijama i učestvovanja komunista u društvenom životu grada. Istaknuto je da većina osnovnih organizacija nisu u dovoljnoj mjeri zasotirile borbu protiv pojave privrednog kriminala koji u posljednje vrijeme pokazuje tendenciju porasta. Počinici krivičnih djela predstavljaju u najvećem dijelu ljude slabe političke prošlosti i koji često iz klasičnih pobuda, nalazeći se na odgovornim mjestima u privredi, nanose ozbiljne štete društvenoj zajednici.

Više konstruktivnijih diskusija u organizacijama o aktuelnim pitanjima društvenog života

U diskusiji, koja je trajala skoro dva dana, učestvovao je veliki broj delegata iznoseći probleme svojih organizacija i njihov metod rada na sprovođenju odluka II Kongresa SK Bosne i Hercegovine. Ipak, težište diskusije, iako samo savjetovanje nije imalo isključivo taj zadatak, bilo je stavljeno na probleme privrednog kriminala. O tome su govorili skoro svi diskutanti iznoseći konkretne primjere tih pojava i ukazujući na njihove uzroke. Između ostalih, o tome su govorili i drugarica Lepa Perović, član CK SK BiH, zatim drug Niko Jurinčić, član Izvršnog komiteta CK SK BiH, drug Drago Mažar, narodni poslanik Saveznog vijeća Narodne skupštine, i drugi.

Diskutujući o tim pitanjima, drugarica Lepa Perović je naročito istakla da je, kad je riječ o privrednom kriminalu, kao uostalom i o bilo kojoj drugoj negativnoj pojavi u našem društvenom životu, za komunista, kao političke radnike, prije svega bitno to da pravilno analiziraju te pojave, da sagledaju njihove prave uzroke i da iz toga izvuku odgovarajuće zaključke o načinima borbe protiv tih pojava. Neosporo je — rekla je u vezi s tim drugarica Perović — da su na porast privrednog kriminala kod nas (ukoliko se uopšte radi o njegovom stvarnom porastu) uticali i mnogi subjektivni faktori: nedovoljna budnost u privrednim preduzećima i ustanovama, nizak stepen svijesti itd. Svega toga, nesumnjivo, ima i protiv toga se, tre-

ba boriti odgovarajućim sredstvima i metodama. Međutim, boreći se samo za otklanjanje tih subjektivnih faktora, mi ipak, ma koliko se u tome angažovali, nećemo iskorijeniti privredni kriminal sve dotle dok ne otklonimo i one takozvane objektivne faktore koji ga, na sadašnjem stepenu razvoja našeg društvenog sistema, omogućuju. Koji su zapravo ti objektivni faktori? Oni prije svega leže u samom našem privrednom sistemu, odnosno u njegovoj nedograđenosti. Mi se sada zapravo nalazimo u jednom prelaznom periodu. Do prije nekoliko godina imali smo skoro potpuno centralizovani administrativni sistem upravljanja. Zatim smo to ukinuli i niz kompetencija prenijeli dole, na republike i srezove, pa sada idemo čak i na opštinu-komunu. Međutim, ukidanjem ranijeg, centralizovanog administrativnog sistema upravljanja i svih onih institucija (bivših AOR-a) koje su služile tome sistemu povezujući administrativnim putem privredna preduzeća i stvarajući kontrolu nad njima, mi nismo odmah, u novom sistemu koji izgrađujemo, mogli da stvorimo i odgovarajuću zamjenu tim institucijama. Otuda su se u našem novom privrednom sistemu pojavile pukotine koje treba otkloniti stvaranjem upravo tih novih institucija koje će vertikalno odgoditi do gore, povezati sva naša preduzeća i usmjeravati njihov dalji razvitak i rad. To naravno neće biti neki novi AOR-i niti će

(Nastavak na 3 strani)

Dan omladinskih radnih brigada

(Nastavak sa 1 strane)

Samo u predkongresnom takmičenju 1946 godine, omladina bivšeg banjalučkog okruga dala je 547.178 radnih dana, a novčani efekat tih radova iznosio je 186.000.000 dinara. U te rezultate nisu uračunati rezultati Udarnog dana za domovinu. Toga dana, 28 aprila 1946 godine, na dobrovoljni rad je izašlo 86.185 ljudi, a izvršeni radovi izraženi u novcu iznosili su 54.000.000 dinara. Radi takvih rezultata omladina banjalučkog okruga dobila je prelaznu zastavicu III Kongresa Narodne omladine.

Omladina na velikim radnim akcijama

Aprila 1946 godine omladina Jugoslavije započela je izgradnju pruge Brčko — Banovići na kojoj je učestvovalo 8 banjalučkih brigada i 4 čete sa 3.776 omladinaca. Te brigade na ovoj pruzi proglašene su udarnim, a 93 omladinaca udarnicima.

Za 180 dana, a tri nedelje prije roka napravljeno je 80 km. pruge. Time je omladina pokazala da je ostvarljivo ono što su mnogi smatrali nemogućim, pobijedila je stare predrasude, srušila stare norme i pokazala narodu da je ona garancija njegove sreće.

Sa jedne od radnih akcija u Kozarskoj ulici

ne budućnosti. Iste godine 382 omladinaca učestvovala su na regulaciji Vrbasa kod Laktaša, a za 20 dana prije roka izvršili su zadatak. Stvaralački polet, upornost u izvršenju zadataka, silna vjera u svoju snagu nosila je omladinu u najteže borbe sa prirodom koju je snagom svoje mladosti pobjeđivala.

A onda su se počele nizati radne akcije i na njima pobjede mladih. Samo na pruzi Samac — Sarajevo učestvovala je sa banjalučkog sreza i grada 19 brigada sa 4.890 omladinaca. Te godine omladinske radne čete u sklopu brigada Narodnog fronta gradile su prugu Ljubija — Brežićani, a 80 najboljih mladih komunista učestvovalo je na izgradnji Nove Gorice.

Kako je omladina našeg sreza i grada radila na tim akcijama, sa koliko je ljubavi prilazila izvršenju tih zadataka, govore samo neki podaci: 30-ta banjalučka radna brigada odlikovana je za svoj rad ordenom Bratstva i Jedinstva I reda, a 33-ća brigada »Osman Karabegović«, u toku svog dvomjesečnog rada u Zenici, postala je 7 puta udarna i 5 puta pohvaljena. Samo sa banjalučkog sreza od 1948 godine učestvovalo je na velikim radnim akcijama 33 radne brigade sa oko 8.400 omladinaca. Veliki dio omladinaca ostajao je na radnim akcijama do njihove potpune izgradnje, a jedan dio ih je svake godine odlazio na radne akcije.

Radni ljudi našeg grada i sreza mogu biti ponosni na desetine hiljada mladića i djevojaka iz našeg sreza koji su gradili najljepše darove i poklanjali svome narodu.

Savjetovanje aktiva Saveza komunista u Banjoj Luci

Više konstruktivnijih diskusija u organizacijama o aktuelnim pitanjima društvenog života

(Nastavak sa 2 strane)

se stvarali odozgo, administrativnim dekretima, nego udruženja proizvođača (Komore) i njihovo osnivanje treba da potekne odozdo, od samih kolektiva u komuni, i dalje. U tom smislu razmatraju se sada i odgovarajuće mjere (nove Uredbe) koje ta pitanja treba da regulišu. Naravno, proteći će još prilično vremena dok se sve te naše nove institucije dovoljno ne osposobe i ne postanu onakve kakve treba da budu i upravo zbog toga dalji rad na izgrađivanju našeg društvenog sistema ne samo što ne zanemaruje, nego naprotiv zahtijeva i aktivan rad na svim drugim poljima — podizanje svijesti građana, opšte i stručno obrazovanje radnika, potpunije osposobljavanje radnih kolektiva i njihovih organa upravljanja u vodenju svojih preduzeća, efikasnija kontrola komune itd.

Drug Niko Jurinčić, koji je nešto kasnije uzeo riječ, osvrnuo se najprije na izlaganja nekih diskutiranih stavljajući svoje principijelne primjedbe na neke njihove stavove. U svojoj diskusiji drug Niko Jurinčić je naročito insistirao na tome da se u radu osnovnih organizacija Saveza komunista osjeti više živosti i više konstruktivnih diskusija o svim aktuelnim pro-

blemmima kojima se organizacija bavi. Jedan sekretar osnovne organizacije, iznio je, naprimjer, da su mu se u njegovoj organizaciji nekoliko komunista po nizu pitanja suprotstavljali. Drug Jurinčić je, međutim, na to rekao da on u tome ne vidi nikakvo zlo, a najmanje razloge za uzbunu, pogotovo ako se možda radi o ispravnoj kritici i stavovima. No i ako se nekađ ne radi o tome, odnosno ako neki komunista po nekom konkretnom pitanju i ne zauzme sasvim ispravan stav, ne treba ga ipak onemogućiti da slobodno iznese svoje mišljenje i predloge. Dalji tok diskusije će ih usvojiti ili odbaciti što zavisi od nivoa članova organizacije. Na taj način ljudi će se učiti i uzdizati, a time i čitava organizacija.

Poslije toga je drug Niko Jurinčić govorio takođe i o problemima privrednog kriminala ističući da njihovi uzroci nesumnjivo leže u nedograđenosti našeg sistema, no da ta činjenica ipak ne bi trebala da se shvati tako kao da će samim donošenjem izvjesnih uredbi stvari biti likvidirane. Potrebna je itekako aktivna borba svih društvenih faktora na otklanjanju svih onih subjektivnih slabosti o kojima je bilo riječi na savjetovanju.

Završena je izrada tarifnih pravilnika u trgovačkim preduzećima

DOSADA JE MALI BROJ PREDUZEĆA DOSTAVIO PRAVILNIKE NA ODOBRENJE KOMISIJI

U trgovačkim preduzećima i samostalnim radnjama uglavnom su završeni nacrti tarifnih pravilnika. Za njihovo odobravanje postoje dvije komisije — jedna za samostalne radnje, a druga za preduzeća. U samom početku u trgovačkim radnjama pojavila se poteškoća: ko će izraditi pravilnike jer stručnih kadrova nema. Međutim, ovaj problem je riješio Mjesni odbor sindikata i Komora. Za sve radnje je obezbjeđen izvjestan broj stručnjaka koji su obavili ove poslove na vrijeme. Zahvaljujući tome, svi prijedlozi tarifnih pravilnika trgovačkih radnji već su predati na odobrenje komisiji. Nije isti slučaj i sa preduzećima. Nacrti u trgovačkim preduzećima su završeni, o njima kolektivni diskutuju, ali još uvijek oko polovinu pravilnika nije dostavljeno komisijama.

POVEĆANJE ZARADA RUKOVODIOCI MA A SNIŽENJE RADNICIMA — TENDENCIJE U NEKIM PREDUZEĆIMA

Možda je logično pitanje zašto još nisu predati tarifni pravilnici na odobrenje, kada ima još svega par dana do određenog roka? Saznali smo da je u većini slučajeva krivica, na preduzećima, koja su računala na povišenje od 5 posto. U prvo vrijeme se smatralo da sva preduzeća imaju pravo na predviđeno povećanje od 5 posto. Zato su mnogi izrađivali pravilnike u dvije varijante: u okviru fonda plata iz 1954 godine i sa povećanjem. Čudno je da su na povećanje računala i ona preduzeća, koja ustvari nemaju potrebe za povećanjem fonda plata. Kada su pregledani tarifni stavovi primjećeno je da su ta povišenja trebala da se odraze na plate službenika iz I grupe, dakle, rukovodećeg kadra. Do ove pojave došlo je, po našem mišljenju zbog prošlogodišnjih grešaka. Mnoga preduzeća u 1954 godini probijala su obračunski fond plata povisujući tarifne stavove pojedincima na račun planirane dobiti. Ove godine, međutim, povećanje stavova neće se moći vršiti iz dobiti. Zato je za toliko, koliko je probijen prošlogodišnji fond plata, smanjena masa platnog fonda u ovoj godini. Pošto je nastalo smanjenje u masi trebalo je smanjiti i stavove. U nekim preduzećima, prema prvim varijantama pravilnika, to smanjenje trebalo je da se odrazi na platama radnika u II grupi, dok su plate rukovodećeg kadra ostale u okviru prošlogodišnjeg povišenja. Za primjer može da posluži Zemljoradnička zadruga u Banjoj Luci, u kojoj je prema prvom nacrtu pravilnika, plata upravniku trebala da se poveća sa 15.000 na 17.500, dok se u isto vrijeme plate radnika u određenoj kategoriji trebalo da smanje sa 7.700 na 7.070 dinara. Očito je da se išlo ka povećanju na teret radnika. Da bi se vidjelo koliko je bilo neravnomjernosti u određivanju plata može da posluži i činjenica da je, na primjer, direktoru »Trgoprometa«, koji ima znatno veću odgovornost, predviđena plata 14.000 dinara.

ili primjer »Bosnaprometa«, gdje je prema prijedlogu pravilnika plata rukovodećem osoblju ostala ista ili je nešto povećana, dok je radnicima smanjeno za oko 1.000 dinara u odnosu na prošlu godinu.

I u najvećem trgovačkom preduzeću u Banjoj Luci — »Metalu«, ispoljila se slična tendencija. Po prijedlogu upravnog odbora u prvoj grupi povećana je masa fonda plata sa 168 hiljada na 171.800 dinara, dok je u drugoj grupi, dakle, kod radnika, izvršeno smanjenje sa 184.800 na 172.400 dinara. Trećoj vrsti su nešto povećani stavovi.

O svima ovim pojavama raspravljali su i radnici na svojim konferencijama i u većini slučajeva greške su ispravljene. Za pri-

mjer može da posluži direktor preduzeća »Metal« koji je polazeći od sebe zahtijevao smanjenje plata rukovodećem kadru u korist plata radnika.

TEŠKOĆE

Raniji propisi o stručnoj spremi i školskim kvalifikacijama, odnosno se još samo na trgovačka preduzeća, čime je trgovina postavljena pred jedan vrlo ozbiljan problem. Ovi propisi određuju kakve kvalifikacije treba da ima direktor preduzeća i drugo stručno osoblje. Prema njima više direktora banjalučkih preduzeća trebalo bi da budu plaćeni kao radnici u drugoj grupi. Radi se o ljudima koji su u trgovinu došli poslije

oslobodenja i koji su se radom osposobili za uspješno rukovođenje preduzećima ove struke. Kod većine odgovaraju i školske kvalifikacije. Međutim, po ovim propisima se zahtijeva 10, odnosno 15 godina radnog staža u trgovini da bi se steklo pravo za I grupu. Ovakvi slučajevi su u preduzećima »Kovina«, »Ogrev«, »Voćar«, »Zelen« i »Naprijed«. Slično je i sa drugim stručnim kadrovima u preduzećima. Kako se ova odredba odnosi samo na trgovinu, postavlja se opravdano pitanje da li će ovi ljudi htjeti i dalje da ostanu na svojim radnim mjestima ili će, a već o tome ima glasova, prelaziti u druga preduzeća, na koja se ne odnose ovi propisi. (p)

Imenovana je komisija za davanje saglasnosti na tarifne pravilnike

Na zajedničkoj sjednici Gradskog vijeća i Vijeća proizvođača Narodnog odbora grada, održanoj 22 marta o. g., određeni su predstavnici Narodnog odbora grada za pretresanje nacrti tarifnih pravilnika privrednih organizacija i imenovana Komisija Narodnog odbora grada za davanje saglasnosti na tarifne pravilnike. Na istoj sjednici izvršena su postavljenja šefa

Inspekcije rada, upravnika Arhiva grada Banje Luke, prosvjetnog inspektora za osnovnu i nižu stručnu nastavu i upravnika Doma kulture u Banjoj Luci.

Na posebnim sjednicama oba vijeća odobreno je preduzeću »Grada« u Banjoj Luci sprovođenje izbora u 1955 godini za radnički savjet.

S. V.

13 ДРУШТВЕНИХ ПЛАНОВА СРЕЗОВА

Повећање индустриске и пољопривредне производње у Кључком срезу

Половином овог мјесеца Савјет за привреду Народног одбора среза у Кључу завршио је изradу приједлога Друштвеног плана среза за 1955 годину и ставио га на дискусију зборовима бирача. На овим зборовима бирачи су стављали своје примједбе и приједлоге на nacrt Друштвеног плана. Зборови бирача одржавају се у свим селима овог среза.

Основне карактеристике овогodiшњег приједлога Друштвеног плана среза заснивају се на повећању индустриске пољопривредне производње у односу на раније године. Будући да је овај трез претежно пољопривредни крај у коме се индустрија тек почела да развија, ове двије гране привреде представљају основ цијелокупног привредног и друштвеног развика.

Према приједлогу Друштвеног плана среза за 1955 годину, предвиђа се знатно повећање индустријске производње. Док је у 1954 години укупна индустријска производња износила 966.229.000 динара, докле она у 1955 години треба да порасте на 1.045.922.000 динара или на 108,2%. Знатан пораст производње предвиђа се у индустрији метала (гиска), чија производња према приједлогу плана треба да порасте у 1955 години на 15.000.000 динара са 9.893.000 динара у односу на извршену производњу у 1954 години.

Исто тако у дрвној индустрији у експлоатацији шума предвиђа се повећање производње у овој години на 1.030.921.000 динара са 956.627.000 динара остварене у 1954 години или процентуално повећање за 7,8%. У извршењу плана производње у овој грани привреде предвиђено је повећање сјече лишарака, смањење сјече четинарских стабала. Ово се предвиђа због тога, што је на подручју овога среза до сада прекомјерно сјечена четинача, а лишаре слабије, тако да данас има богатих шумских подручја за експлоатацију лишара.

Повећање производње постићи ће се у првом реду повећањем плана експлоатације шума и то у сјечи буковине и осталих лишара, а и бољим кориштењем постојећих капацитета.

Пољопривредна производња планирана је на основу израчунатог просјечног доприноса за последњих пет година, тако да је овогодишњи обим пољопривредне производње нижи за 7,5% у односу на остварену производњу у 1954 години. Међутим, и поред тога у 1955 години предвиђа се повећање пољопривредне производње за 60 милиона динара у односу на просјечну родњу годину. Ово повећање пољопривредне производње постићи ће се порастом сточног фонда и бољим кориштењем обрадивих површина. Исто тако, на повећање пољопривредне производње утицаће већа заинтересованост произвођача у односу на нови начин опорезивања по катастру, боља опремљеност пољопривредних алата и средствима за заштиту биља, увођење законских мјера на сузбијању сточних болести и квалитетним подизањем сточног фонда итд.

Укупне известиције које срез осигурава из својих средстава износе 75.000.000 динара, што представља минимална новчана средства у инвестицијима. Ако се узме чињеница у каквом се стању налазе путеви, а нарочито пут Саница — Кључ и пут Кључ — Рибник преко којих се главни транспорт обавља за потребе цијелог становништва среза, излази да половину предвиђених инвестиција среза требало би утрошити на оправку путева и на банку саобраћајних возила на њим релацијама. Ништа боље не стоји ни са школском мрежом. Многа села немају школа, а и у оним селима која их имају постојећи школски простор је недовољан да прими сву дјецу која су дорасла за школовање.

Да би се обезбједили основне потребе у инвестицијима овог среза биће потребна помоћ из Републичког буџета и буџета будућег Савеза комуна.

BRIGA OKO ZBRINJAVANJA I ŠKOLOVANJA DJECE PALIH BORACA U MRKONJIČKOM SREZU

Prema podacima starateljstva pri Savjetu za narodno zdravlje i socijalno staranje, u Mrkonjičkom srezu ima 117 ratne siročadi bez oba roditelja i 494 djece poginulih boraca i žrtava fašističkog terora bez jednog roditelja. Od ukupnog broja ove djece pohađa osnovnu školu 155, gimnaziju i drugu srednje škole 115, školu učeničku u privredi 73 i skraćeno školovanje ili tečajeve osnovnih znanja 113 djece — ratne siročadi. Pored toga u raznim domovima radi školovanja smješteno je 214 ratne siročadi. Samo ove školske godine, naprimjer, uključeno je u škole sa redovnim i skraćenim programom, odnosno na izučavanje zanata 223 djece poginulih boraca i žrtava fašističkog terora. Učenička mjesta u preduzećima Mrkonjić Grada su uglavnom popunjena ratnom siročadi. Međutim, 58 djece palih boraca i žrtava fašističkog terora bez oba ili jednog roditelja već su prerasla za redovno školovanje, radi čega još nisu obuhvaćena školovanjem. Da bi se i ova djeca obuhvatila školovanjem, Narodni odbor sreza sklopio je sa učiteljima pismene

zavisiti od postignutog uspjeha na opismenjavanju djece. Može se očekivati da će ovaj poduhvat na školovanju prerasle djece poginulih boraca i žrtava fašističkog terora imati i dobre rezultate.

Međutim, ima pojava da se ponegdje nailazi na ozbiljne poteškoće oko uključivanja ratne siročadi na školovanje. Naime, neki staratelji umjesto da omoguću ovoj djeci redovno školovanje ili izučavanje zanata, koriste ih za čuvanje stoke i obavljanje drugih poljoprivrednih radova. Ima i takvih staratelja koji na račun ove djece prisvajaju sebi materijalne koristi. Tako su, naprimjer, Dušan Šušnjarić i Stanko Tica prisvojili dječiju imovinu, pa čak i odijela koja su dobila od starateljskih organa. Takvi primjeri često puta nameću potrebu mijenjanja nesavjesnih staratelja i postavljanje onih koji će uz pomoć društva kao cjeline, bar približno pružiti djeci najpotrebnije za život.

Zahvaljujući sve većoj brizi i materijalnim sredstvima koja se ulažu djeci palih boraca i žrtava fašističkog terora u Mrkonjičkom srezu omogućen je svestran razvoj

PARK U MRKONJIČU

ugovore o individualnom školovanju ove djece, s tim da im se za svako dijete dodijeli novčana nagrada u visini od 3000 do 7000 dinara. Ova naknada će uglavnom

Narodni odbor sreza Mrkonjičkog samo u toku 1954 godine isplatio je za školovanje ratne siročadi 8.348.392 dinara.

R. Jarić

Проучавање одлука II Конгреса Савеза комуниста БиХ у Кључком срезу

Срески комитет Савеза комуниста у Кључу на недавно одржаном састанку анализирао је спровођење у живот одлуке II Конгреса Савеза комуниста БиХ. На састанку је констатовано да неке организације Савеза комуниста још нису ни проучиле конгресне материјале иако им је био на вријеме достављен.

На основу тога комитет је закључио да се на свим општинама одрже тродневни семинари са члановима општинских комитета, секретарима и замјеницима ОО СК и члановима општинских комитета Народне омладине. На овим семинарима би се детаљно проучили конгресни материјали и тиме би се руководећи кадрови упознали о одлукама Конгреса, а затим би се наставило са про-

учавањем материјала у ОО СК, Народне омладине и Социјалистичког савеза.

Ових дана на свим општинама отпочели су семинари. Основна питања која треба да се о-

браде на овим семинарима су међународна ситуација, идеолошко-политички рад, пољопривреда и рад на селу и друштвено управљање.

П. Ристић

ЈАЈАЧКА ХРОНИКА

ШипОВО ДОБИЛО ЛЕКАРА

Залагањем органа народне власти Шипово је ових дана добило сталног лекара. Набављени су основне инструменталије и лијекови и већ се отпочело са радом. Досада је у Шипову постојала само мјесна амбуланта и болница која је указивао прву помоћ. Лекари из Јајца долазили су повремено и вршили преглед. Садашња амбуланта прерасла је у здравствену станицу. При станици ће се отворити и помоћна апотека, у којој ће пацијенти моћи добити потребне лијекове и неће морати ићи у Јајце.

Доласком лекара и отварањем здравствене станице у Шипову, учиниће се велика олакшица, не само љекарима у Јајцу, него и у Мркоњићу и Гламочу. Преко 25.000 становника Шипова, Јајца, Герцова, Млиништа и Трнова биће омогућен преглед код овог лекара, као и радницима са овог подручја који неће морати дангубити приликом одласка љекару у Јајцу или Мркоњић Град.

На последњој сједници општинског одбора у Шипову која је трајала два дана, водила се

жива дискусија по извјештају о раду одбора за протеклу годину и донијети су корисни закључци. Истакнут је рад одбора као цјелине, а и појединих одборника. Проблеми које је одбор у прошлој години рјешавао, били су: изградња нових школа, водоскранских објеката, путева итд. У прошлој години приступило се изградњи двију већих школа које су већ стављене под кров, изграђен је водовод у Грбавици и 15 водоскранских објеката. Саграђена су и два већа моста и 9 пропуста, а поправљено је и саграђено више сеоских и општинских путева. Залагањем одборника и пореских извршитеља, план наплате пореза за 1954 годину остварен је са 99,2%.

Послије ове сједнице одржани су зборови бирача у свим мјесним подручјима, на којима је претседник општине полагао рачуна бирачима о свом раду и раду општинског одбора у прошлој години.

Илић Богдан

И ПЛЕВА ЋЕ ДОБИТИ ЕЛЕКТРИЧНО СВЈЕТЛО

На недавно одржаној сједници општинског одбора у Шипову ријешено је да се план електрификације прошири и на остала села ове општине и да се спроведе далековод у Плеву која је удаљена 6 километара од Шипова. На овај начин биће освјетљено око 400 домаћинстава у пет села, међу којима и село у коме је рођен Народни херој Симо Шолоја.

Терен за далековод већ је истражан. Код задружног дома у Плеви поставиће се трансформатор и биће освјетљена сва домаћинства у пречнику од 2 километра. Ову иницијативу општинског одбора поздравео је на род Плевне на недавно одржаном збору бирача. Народни одбор среза у Јајцу као и задруга у Плеви издвојиће извјесна средства и помоћи ову акцију.

UZ DESETOGODIŠNJICU OSLOBODJENJA BANJE LUKE

Borba za oslobodjenje grada uoči Nove 1944 godine

Piše: major Mirko Semiz

okupaciji Bosanske Krajine, aprila 1941 godine Banja Luka bila je proglašena za »prestonicu takozvane NDH, no uslijed snažnog razvoja NOP u Bosni ona tu »čast« nije doživjela.

Neprijatelj je za odbranu Banja Luke u gradu i okolini skoncentrisao dijelove četvrtog lovačkog zbriga sa štabom njemačkog 15 Armiskog korpusa koji se nalazio u gradu. Pored toga u garnizonu i okolnim uporištima bili su skoncentrisani dijelovi prvog i petog bataljona policijskog do-

brovoljačkog puka. U uporištima — Klačnice, Čelinac, Karanovac i Han Kola — bili su dijelovi trećeg bataljona trinaestog lovačkog puka, a na aerodromu kod Zalužana osam aviona sa obezbjeđenjem od 300 — 400 domobrana i 200 Nijemaca.

Neprijateljski garnizon u Bosanskoj Gradišci — koji je u ovoj operaciji imao zadatak obezbjeđenja pontonskog mosta na Savi, preko koga je neprijatelj mogao

da uputi pojačanje u Banju Luku — raspolagao je sa oko 1000 vojnika. Duž komunikacije Bosanska Gradiška — Banja Luka bila su manja uporišta i to Aleksandrovac sa četom domobrana i Topola sa 270 SS-ovaca.

Garnizon Prijedora, koji je obezbjeđivao Banju Luku sa sjeverozapada raspolagao je sa oko 2.500 njemačkih i ustaško-domobranskih vojnika, a u manjim uporištima — Omarskoj i Ivanjskoj sa oko 800 legionara i domobrana.

Približno, neprijatelj je u ovoj operaciji mogao imati oko devet do deset hiljada vojnika. Na sam garnizon Banja Luka otpadalo je oko 4.500 do 5.000 vojnika sa četom tenkova, 8 aviona i tri divizionu artiljerije.

Organizaciju odbrane grada neprijatelj je postavio na slijedeći način:

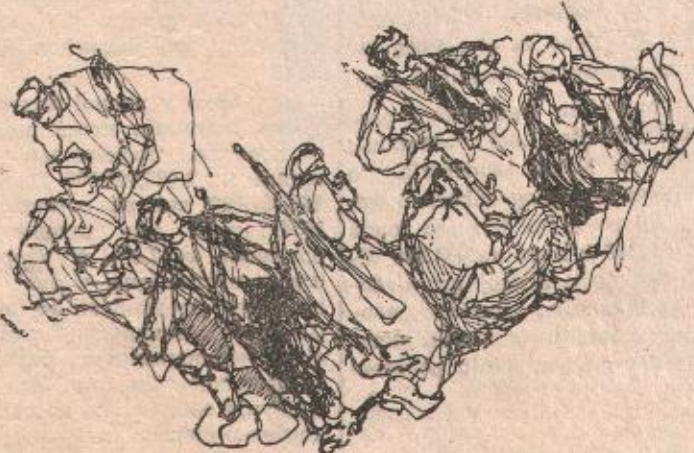
Spoljna linija odbrane sa uporištima Klačnice, Čelinac, Trapisti, Karanovac i Han Kola bila su dobro fortifikacijski uređena, a naročito Trapisti sa starim mnanastrom, opasanim visokim zidom.

Neposrednu odbranu neprijatelj je organizovao na samoj ivici grada.

Unutrašnja odbrana grada oslanjala se na zgrade od tvrdog materijala, ojačane za odbranu kao: Vrbas logor, Banska palata, Banski dvori, Hipotekarna banka, Kaštel, Gradska vijećnica, Sokolana, Žandarmerijska stanica i Trgovačka akademija. Osim Trgovačke akademije, sve ove zgrade nalazile su se na lijevoj obali rijeke Vrbas.

U slučaju potrebe neprijatelj je računao i na nužna pojačanja garnizona iz Prijedora i Bosanske Gradiške i na manja uporišta duž komunikacija koje vode ovim mjestima. Četničke i ustaške grupe po okolnim selima služile su kao predstraže i imale su zadatak da blagovremeno obavijeste o prikupljanju naših jedinica i o njihovom pokretu za napad.

Rijeka Vrbas koja dijeli grad na dva dijela, ostavljajući njegov veći dio na lijevoj obali imala je važnu ulogu u planu odbrane grada. U ovo doba rijeka se nije mogla pregasiti a preko nje su postojala četiri mosta: jedan betonski (kod Kastela) dva drvena (kod Rebrovačke crkve i Trapisti) i jedan drveni u reonu ušća Vrbanje u rijeku Vrbas, fortifikacijski ojačana i dobro branjena.

(Nastavak)

Da bi se pružila pomoć našim jedinicama u Istočnoj Bosni koje su u žestokim borbama sa nadmoćnijim snagama neprijatelja izgubile veći dio slobodne teritorije, Vrhovni štab je odlučio da sa snagama Petog korpusa pređe u ofanzivu na širem prostoru oko Banje Luke i prisili neprijatelja na dovlačenje dijela svojih snaga iz Istočne Bosne. Na taj način pružena je posredna pomoć našim jedinicama na toj teritoriji.

U takvoj situaciji uslijedio je napad na Banju Luku. Iako je cilj ovog napada bio oslobodjenje grada, ipak je osnovna namjena Banjalučke operacije bila razbijanje Šeste neprijateljske ofanzive. U tome ona ima svoj poseban značaj.

#

Banjalučki garnizon bio je od ogromnog značaja za neprijatelja u ovom dijelu Bosne. U svim ofanzivama koje je on preduzimao protiv oslobođene teritorije Zapadne i Centralne Bosne — Banja Luka je u njegovom planu imala prvorazrednu ulogu. Ležeći na raskršću relativno dobrih komunikacija, ona je služila za koncentraciju njegovih snaga i bila oslonac za sva obilježja neprijateljska uporišta. Držanjem Banje Luke neprijatelj je imao mogućnost da eksploatiše njenu lokalnu industriju i bogatu žitnicu — Lijeve Polje. Zato je, za cijelo vrijeme okupacije, Banja Luka bila posjednuta jakim snagama. Po

KULTURNI PREGLED

У Шипову код Јајца отворена читаоница

На иницијативу културно просвјетног друштва, недавно је у Шипову отворена читаоница, за коју се већ одавно осјећала велика потреба. Због недостатка читаонице, а и недовољне активности друштва, нарочито у прошлој години, културни живот је био прилично замро. Прије рата, на примјер, постојао је просвјетни дом који је у току рата као и цијело село попаљено. После ослобођења изграђен је велики задружни дом. У њему је једно вријеме радила читаоница, али су те просторије касније уступљене шестогодишњој школи. Читаоница се расформирана.

Сада је уз помоћ општинског одбора ријешено питање просторија и читаоница је отворена. Она ће се касније преселити у задружни дом, чије просторије у потпуности одговарају за ову сврху. У просторијама читаонице смјестиле се и библиотеке и радио апарат, а већ је извршена претплата на штампу и набављене шах-гарнитуре.

Управа задруге одвојиле извјесна новчана средства за уређење задружне сале која ће бити стављена на располагање управи друштва. На овај начин

и само КИД имаће више могућности за рад, чиме ће оживјети културно-просвјетна дјелатност у Шипову.

Тешкоће у раду биоскопа у Јајцу

У Јајцу раде два биоскопа, „Шолаја“ и „Електробосна“ са капацитетом од 800 сједишта. Иако су режиски трошкови у праве сведени на минимум, оба биоскопа веома тешко излазе на крај са финансиским тешкоћама које углавном произлазе ради великих трошкова око набавке филмова који некад прелазе и преко 50% бруто прихода ове установе.

Посебан проблем претстављају биоскопске дворане. Оне су неподесне и не одговарају сврси у коју сада служе. Садашње градско кино „Шолаја“ смјештено је у једну бараку која се налази у центру града. Иако Народни одбор среза и града немају средстава за рјешење овог питања јужно би било, и потребно, да се на неки начин нађе излаз из ове ситуације.

B. C.

KNJIŽEVNO VEČE

U PRIJEDORU

Klub mladih pisaca pri omladinском kulturno-umjetničkom društvu „Veselin Masleša“ iz Banje Luke održao je u sali Amaterskog pozorišta u Prijedoru 26. marta dobro pripremljeno književno veče. To je ujedno bilo i prvo gostovanje ovoga Kluba van Banje Luke.

Radove na ovoj književnoj večeri čitali su Stjepan Boban (priповјетку: „Slika kao hiljadu drugih“), Smiljan Šilić (tri pjesme), Hamid Huseđžinović (priповјетka „Dva svijeta“), Nahiha Kapidžić (pjesme u prozi), Dušan Burač (priповјетka: „Djetinjstvo mćima presječeno“) i Mesud Islamović (četiri pjesme).

Održavanje ovakvih kulturnih manifestacija i u drugim gradovima Bosanske Krajine bilo bi vrlo korisno, kako u pogledu veza između čitalaca i pisaca tako i za produbljivanje veza između mladih pisaca.

B-n

U Prijedorskom srezu formirano je 7 tamburaških orkestara

U zadnje vrijeme na području Sreza prijedorskog formirano je 7 tamburaških orkestara. Savjet za prosvjetu, nauku i kulturu Narodnog odbora sreza nedavno je organizovao desetođnevni seminar za rukovodioce tamburaških sekcija pri kulturno-umjetničkim društvima u opštinama. Na ovom seminaru, uz stručnu pomoć Save Balabana, osposobljeno je 20 učitelja za rukovodioce tamburaških sekcija. Oni će odmah, po svome povratku u sela, pristupiti formiranju tamburaških sekcija.

Kao prva pomoć, odmah poslije završetka kursa, Narodni odbor sreza je svakom od polaznika do-dijelio po jedan instrument kako bi i dalje mogli nastaviti sa izučavanjem tehnike sviranja. Za vrijeme ljetnjeg raspusta Narodni odbor će ponovo organizirati jednodnešnji seminar za rukovodioce tamburaških sekcija na koji će biti pozvani i polaznici ovog tečaja.

G. Vukadinović

GODIŠNJE SKUPŠTINE SAVEZA BORACA

... U TREĆEM KVARTU

Organizacija Saveza boraca III kvarta održala je 27. marta svoju godišnju skupštinu. U izvještaju o radu koji je podnio predsjednik odbora kapetan Grga Papac istaknuto je, između ostalog, i slabo interesovanje izvjesnog broja članova za rad i probleme organizacije, zbog čega je skupštini prisustvovao nedovoljan broj članova. Konstatovano je da je odbor i pored nedovoljne podrške izvjesnog člana, postigao dobre rezultate, tako da se organizacija Saveza boraca ovog kvarta ubraja među najaktivnije društveno-političke organizacije u ovom dijelu grada.

Ustrojena je kartoteka djece palih boraca i o njihovom radu i razvoju vodi se svestrana briga. Odbor je organizovao lječarski pregled djece na osnovu kojeg je izvršeno odabiranje za odlazak u planinska i morska ljetovališta, a

sređeni su i kartoni o stanju zdravlja za svako dijete. Pored toga izvršeni su obilasci djece po privatnim i državnim domovima, a takođe je organizovana i jedna posjeta djece aerodromu. Isto tako poklonjena je dužna pažnja održavanju i uređenju grobova palih boraca, na koje je prilikom svih svečanosti redovno organizovano polaganje vijenaca. Partizanske večeri, organizovane preko organizacije, bile su uvijek svojim programom zapažene od posjetilaca.

Skupština je odala priznanje odboru za njegov rad u prošloj godini. Zaključeno je da se kroz naredne zadatke ostvari što bolji uvid u uslove života i rada djece palih boraca u državnim domovima. Organizovao se i što češći izleti djece u prirodu i posjete industrijskim preduzećima u Prijedoru i Ljubiji.

Dž. Burazerović

... U ČETVRTOM KVARTU

Na godišnjoj skupštini organizacije Saveza boraca u IV kvartu koja je održana istog dana uz učešće preko 200 članova organizacije podnesen je iscrpan izvještaj o radu u prošloj godini. U izvještaju, a i dužoj diskusiji, konstatovano je da je u protekloj godini organizacija postigla vidne rezultate koji se ogledaju u brizi o djeci i roditeljima palih boraca, kao i u organizovanju partizanskih večeri i sijela, preko kojih su evocirane uspomene iz Narodnooslobodilačkog rata. Iako je ova organizacija postigla izvjesne rezultate u pogledu omasovljenja, u diskusiji je naročito podvučeno da još u organizaciju nije obuhvaćen znatan dio članova, te da se broj članova ne može računati samo na osnovu evidencije o naplaćenju članarina. Zaključeno je da se u ovoj godini novoizabrani odbor posebno pozabavi pitanjem omasovljenja organizacije i da se primu u članstvo svi oni koji prema Statutu organizacije imaju pravo. Takođe je u diskusiji podvučena potreba da bi organizacija, odnosno njeni člano-

vi u okviru organizacija Socijalističkog saveza trebali posebno da se angažuju na pružanju pomoći djeci palih boraca u savlađivanju nastavnog programa u školama, kako se ne bi dešavalo da se među ovom djecom nalazi priličan broj onih koji imaju po više slabih ocjena. Odlučeno je da se u tom pravcu prihvati inicijativa Jedanaeste organizacije Socijalističkog saveza i da se članovi Saveza boraca aktiviziraju na ovom poslu kao članovi Socijalističkog saveza. Posebno je naglašeno i u referatu, a naročito u diskusiji da u ovoj godini organizacija treba da poduzme akciju za sakupljanje priloga radi izgradnje Spomenika palim borcima Bosanske Krajine na Šehitlucima i da tu akciju treba sprovoditi u toku čitave godine u vidu priloga od članstva, prihoda od priredbi, priloga od privrednih organizacija i drugih.

B-L

Gradski arhiv u Banjoj Luci raspolaže sa zanimljivim dokumentima iz vremena turske vladavine

Iako osnovan tek prije dvije godine, gradski arhiv u Banjoj Luci uspio je za kratko vrijeme svog postojanja da sakupi i sačuva znatan dio arhivske građe koja se odnosi na arhivu banjalučkog okružja iz 1880. godine. U ovoj arhivi koja se sačuvana samo u dijelovima nalaze i zanimljivi dokumenti koji osvjetljavaju društveno-političke i ekonomske odnose iz tog vremena, a sastoji se iz službene prepiske tadašnjeg banjalučkog okružja sa Zemaljskom vladom Austro-ugarske u Sarajevu. Dokumenti koji sačinjavaju ovu prepisku pisani su isključivo lako čitljivim

kurzivom gotice koje je u to vrijeme važilo kao službeno pismo. Između ostalih arhivalija sačuvane su i primjerak popisa službenika administrativne uprave, sudstva i vojske iz 1869. godine na području tadašnjeg Bosanskog vilajeta, štampan na turskom jeziku, kao i statistički podaci o popisu stanovništva Banje Luke 1879. godine, prema kome je grad u to vrijeme imao 9.560 stanovnika. Arhiva pored toga raspolaže i originalnim zemljišno-knjižnim ulošcima iz 1858. godine, t. j. iz vremena turske uprave u Bosni i Hercegovini.

Drago Mažar

DEVET MJESECI SA RODJOM

(Nastavak V)

— Kuda? — Joso kao harmoniku rastegnu vrat.
— Zna se... Nismo došli na izlet...

Volio bih da Rodo ima crnu kosu, da pramenje češće popravlja ispod nakrivljene titovke; da je viši za pedalj; da ne govori kao da slaže porculanske tanjire.

— Tek smo stigli... Zašto vam nisu dali bolje cipele?... Danas ćemo sastaviti grupu... Ne treba žuriti, nije daleko... Ko, banda?... Pljačkaju, šta bi drugo radili... Razumljivo, treba biti oprezan... Dogodi se, nekad nekog i ubiju... Svaka je osveta nasilje... Šta ima novo u gradu?

Joso sipa iz rukava, kao da je predsjednik odbora. Prodismo iznad sela. Rodo sluša bez zastajkivanja, otušno, zaobilazeći kamenje koje lako može prekoriti. Vidim nije on od onih koji pjevuše »s obzirom na obzir... s jedne strane... s druge... zahvaljujući tome... potrebno je podvući... prvo... drugo... treće... zatim... negot... već...« a da ne kažu svašta i ništa. Mora mu se priznati da je poštovao preimuštvo u govoru. Ali...

— Englezi se deru kao da smo oslobodili London, a ne Trst. To su saveznici! Ultimatum...

— Kakav ultimatum? Nastavi!

Joso huknu kao da se čitavo vrijeme verao po drveću i tek sad skoči na zemlju.

— Ultimatum... čuo sam od druga Senića, kao pov. Stvari se komplikuju. Može lako doći do okršaja. Po mome, bolje što prije...

— Kakvog okršaja? Sa anglo-amerikancima?

Rodo se škrtu nasmiješi očito ne želeći da pokazuje željezne zube. Nisam ni ja bio analfabeta u politici. Uporedio sam englesku diplomatiju sa starim mačkom koji vazdan prede, kunja, nezainteresovano žmirka, a po noći grebe i grabi što stigne. Definitivno riješenje Trsta i Koruške Joso odloži do mirovne konferencije. Rodo zasta da izvadit trunčić iz oka. Žmireći sabra: meni ili Josi?

— Narod kaže; mački je do igre a mišu do plača.

Tu smo. Napuštenu štalu treba koliko toliko zakrpati da bi naša udarna grupa imala kišobran nad glavom. To je bila genijalna ideja; baš što se tiče ušiju... i konspiracije. Svi smo se dali na posao; Joso odnekud dovuče truleži, sjekiru, izgorjelih zardalih eksera; Rodo napravi brezove metle; mali pletar odvoji ležaj od kamenog ognjišta; našlo se i kreača, i šupalj kazan — Joso ga zakrpi —, Stjepan, stolar, otesa vrata, evo i dvorišta ozidana, opletena, evo klimavog stola, i klupe, i hrane kupljene za novac — za kune, dinare stare i nove, na priznanicu, na dobru riječ. Vatra i voda čavrljaju u duetu, krompir golšav skače u kazan, pjesma bez narudžbe, smijeh, — tako smo se upoznali.

— Očemo li ovde ljetovati?

Prezreli omladinac, zvali su ga Tatar, nakosi oko prema uhu, a drugo pritrvari.

— Ne, nego zimovati.

Kusali smo — da se izrazim otmeno — pasulj iz drvene činije; čekajući red na kašiku nervozni su uticali vrijeme:

— Seljaci treba da se uvjere da im od bande prijete opasnost. Preduslov za likvidaciju jataka:

— Po svemu sudeći kod svakog pojedinca valja stvoriti psihozu neizvjesnosti, pojačati nervnu napetost. Strah najbolje prosvjeđuje. Kolebljivost, kukavičluk, nagon...

— Kašiku!

— Tačno. Tek im očaj utjera malo hrabrosti u kosti. Problem je u taktici...

— Za četiri godine uvjerio sam se u suprotno. Seljak je oguglao na opasnosti, postao imun. Jedino pomjeranje sa zemlje...

— Seljaci su produkt određenih materijalnih uslova života...

— To se kaže: božije zveke...

— Sama ta činjenica da su seljaci dobar dio borbe iznijeli na svojim leđima...

— Koji seljaci? Vrhovci! Kašiku! Čista naturalna proizvodnja... stihija! Kad čovjek vidi gdje i kako žive brzo izgubi dar govora... Da, tvrdim...

— Sa akcijom paralelno razvijati politički rad. Ne treba jednostrano gledati...

— Hm, zar sam ja na to spao? Eto po Nikolinom izlazi da sam kukavica, po Jovinom ekonomski produkt, po Rodinom saveznik, a po tebi, družo, — je li ono Joso? — da sam davo, sitnosopstvenik. Dobro je što nisam klasni neprijatelj!?

— Družo Simo, krivo si me shvatio... Socijalistički preobražaj...

— Sa kokošarima valja svršiti prije snijega...

— Zašto kolhozi?

— Ne ulazim u političke posljedice...

— Kolonizacija i agrarna reforma...

Kašika zveknu o dno. Bili smo konkretni, jer se diskusija iscrpi sa pasuljom. Bili su to prekaljeni ratnici, osim mene. To mi Joso dade do znanja pogledom kad ponese kazan na pranje. Rodo još stalno nešto piše, gricka koru bajate kukuruze. U nedostatku druge razonode odlučio sam se na spavanje. Bar do sastanka, pola sata. Ovdje je zrak dobar, zasićen borovinom...

Čujem neku gužvu, ali ne mogu da povećem konce. Kad me Joso povuče za nogu već sam znao da je pokret i da sam određen na zasjedu.

— Akcija!?

Niz krčljavi grabik u šumu, skoro poskakujući. I tako ostatak dana, sumrak i dobar dio noći. Kad smo se našli za bukvama, — Stjepan, Tatar i ja — bili smo spremni da pucamo ma ko naišao. Ubrzo od gladi i zime počeo sam da drhtim. Za jedno ćebe, za jednu riječ, za malo gimnastike dao bih... ali naređenje postoji jasno. Nisam razmišljao o bandi, o broju, o sudaru, o pravcu odakle će se pojaviti, o leđima koja nam nisu zaštićena, o Stjepanu kuxi s jednom rukom uvlači ređenik u mitraljez, jer je de-snu od lakta ostavio u Sutjesci, o Tataru koji nije u zaklonu iza bukve nego sjedi ispred s puškom preko nogu, o borbi koja će se razviti na život i smrt, o ranjavanju — neka me rane u nogu, — o bezmjesечноj noći ljjigavoj kao crna paučina, o očima koje širim da mi čelo puca, o sjenkama koje kao aveti nečujno izviru i uviru u tamu, o hladnom kundaku koji osjećam na licu, o kažiprstu koji se ukoči na grbovoj obarači...

(Nastaviće se)

Poziv

svim licima koja su bila zaposlena u Belgiji i Luksemburgu

Belgija i Luksemburg zaključili su sa našom državom Ugovor o socijalnom osiguranju na osnovu kojeg će naši državljani koji su bili zaposleni u Belgiji i Luksemburgu — moći da ostvare pod određenim uslovima svoja prava iz socijalnog osiguranja. U tu svrhu pozivaju se sva lica koja su ma kada bila na radu u navedenim zemljama, da se ODMAH, a najkasnije do 10 APRILA 1955 godine jave kod Zavoda za socijalno osiguranje — Otsjek za penzije, Banja Luka, sa dokazima o uposlenju odnosno osiguranju, radi ispunjenja prijave prava iz socijalnog osiguranja u inostranstvu.

Ako je lice, koje je bilo na radu u navedenim zemljama umrlo, prijavu će podnijeti član porodice, koji polaže pravo na porodičnu penziju.

Osim lica, koja su bila zaposlena u navedenim zemljama, mogu se javiti i ona lica koja su ma gdje bila zaposlena u inostranstvu, a naročito ona koja su bila zaposlena u Francuskoj.

ZAVOD ZA SOCIJALNO
OSIGURANJE
BANJA LUKA
Broj: 1208

Zanimljivosti iz svijeta

Jedan novi seizmograf

Novozelandski naučnici Dominionske fizičke laboratorije pronašli su jednu novu vrstu seizmografa za mjerenje jačine veoma snažnih zemljotresa. To je »elektronski seizmograf« koji će zamijeniti konvencionalni seizmograf koji je suviše spor i koji se lako pokvari kad treba da zabilježi veoma snažne potrese.

Za novozelandski izum karakteristično je što on bilježi jačinu i talasanje potresa po nefotografskoj hartiji sa koje se podaci odmah mogu pročitati. Konvencionalni seizmograf upotrebljava fotografsku hartiju koja se poslije mora razvijati u mračnoj fotografskoj komori.

Prvi od novih instrumenata, instaliran je u samoj laboratoriji i sada se izrađuje pet drugih koji će se instalirati u Kenterberiju i Buleru. Proizvođačka cijena novog instrumenta je u pola niža od cijene konvencionalnog seizmografa za koji se uvozi skupa fotoosjetljiva hartija.

Pored gore navedenih, instaliraće se još dva tipa seizmografa koji bilježe najjače zemljotrese i time će cijela zemlja biti povezana kontrolnom seizmografskom mrežom.

Naučnici Dominionske fizičke laboratorije tvrde da će novi aparat pružiti nove podatke o svojstvima jakih potresa zemlje bez obzira u kom dijelu Novog Zelanda se oni dogodili i unaprijediti ispitivanja u vezi sa dejstvom zemljotresa na građevine.

Naučna ispitivanja imaju za cilj da se pronađu novi tipovi zgrada i metoda građenja tako da će nove zgrade sagrađene na osnovu najnovijih naučnih rezultata moći da odole i najjačim potresima.

Pravni savjeti

KADA SE STIČE PRAVO NA PUNI IZNOS DJEČJEG DODATKA

PITANJE:

Zbog velikog poreza koji otpada na moju drugaricu nisam primio pun dječji dodatak od 1951 godine, pa i danas ga primam u smanjenom iznosu iako je moja drugarica svoj nasljedni dio, koji joj je pripadao, prodala 18 oktobra 1954 godine, a odluku od Sreskog suda dobila 23 decembra 1954 godine.

Da li imam pravo na puni iznos dječjeg dodatka i od kada?

Zdravko Milaković
iz Piskavice

ODGOVOR:

Kada otpadnu činjenice čije je postojanje isključivalo pravo na stalni dodatak na djecu, odnosno koje su davale pravo na umanjeni iznos dodatka (čl. 7 Uredbe), što mora biti utvrđeno aktom nadležnog državnog organa, pripada korisniku pravo na stalni dodatak, odnosno povećava se iznos dodatka između ostalog i u slučaju otuđenja imanja ili dijela imanja.

Ovo pravo korisnik stiče od početka naredne godine po izvršenom otuđenju (Uputstvo za primjenu Uredbe o dodatcima na djecu Sl. list FNRJ br. 60/52).

Prema tome Vi bi imali pravo na puni iznos dječjeg dodatka od januara 1955 godine.

PRAVO NA INVALIDSKU PENZIJU

PITANJE:

Zaposlen sam od 1945 god. i imam radni staž od 5 godina i 27 dana. Sada sam obolio te sam od Invalidsko-penzione komisije pronađen za rad nesposobnim preko 75%.

Da li imam pravo na invalidsku penziju, od kada i u kom iznosu?

Đurad LOJISIĆ,
Prusci, srez Bosanski Novi

ODGOVOR:

Iz Vašeg pitanja se ne vidi, koliko ste star, od kada do kada ste bili zaposleni i kada ste pronađeni preko 75% nesposobnim, pa Vam se zbog toga ne može dati određen odgovor.

Ukoliko ste mlađi od 50 godina i niste iza 1 januara 1947 g. prekidali radni odnos duže od godinu dana, tada ispunjavate uslove za priznanje prava na invalidsku penziju, koja ne može biti manja od 4.500 dinara. Penzija Vam teče od dana od kada ste po komisiji pronađeni preko 75% nesposobnim odnosno od dana razrješenja dužnosti poslije tog nalaza.

RADNIČKI SAVJET TRGOVINSKOG PREDUZEĆA „MERKUR“ BANJA LUKA

u saglasnosti sa Komisijom za postavljanje direktora NOG-a Banja Luka raspisuje:

KONKURS

1) za Direktora preduzeća:

- USLOVI: a) viša stručna sprema sa najmanje 5 godina na rukovodećim mjestima u privredi;
b) visokokvalifikovani radnik sa 10 godina komercijalne prakse u gvoždarsko-tehničkoj struci i na rukovodećim mjestima u privredi;
c) kvalifikovani radnik sa najmanje 15 godina komercijalne prakse u gvoždarsko-tehničkoj struci i na rukovodećim mjestima u privredi.

2) za poslovođu trgovinske radnje „GVOŽDAR“

- USLOVI: a) visokokvalifikovani radnik sa najmanje 10 godina komercijalne prakse u gvoždarsko-tehničkoj struci;
b) kvalifikovani radnik sa najmanje 15 godina komercijalne prakse u gvoždarsko-tehničkoj struci.

PLATA: ZA OBA RADNA MJESTA PO TARIFNOM PRAVILNIKU PREDUZEĆA.

Molbe slati:

- a) za radno mjesto direktora preduzeća NOG-u Banja Luka - Komisiji za raspisivanje konkursa,
b) za radno mjesto poslovođe Radničkom Savjetu Trgovinskog preduzeća „Merkur“ - Banja Luka.

Sport

PONAŠANJE ZA OSUDU

Na nedeljnoj utakmici Borac — BSK, gledaoci su bili prisutni jednom nemilom događaju koji se je desio pred kraj utakmice.

Trener ekipe BSK-a Idriz Ladarević — i sam nogometni sudija, bezobzirno je uputio pogrdne riječi sudiji utakmice Kuruzoviću, kojeg je izgleda smatrao jedinim krivcem visokog poraza njegove ekipe. Kuruzović je susret prekinuo i zatražio je udaljenje izgređenika Ladarevića sa stadiona.

Nakon svega ovog s pravom postavljamo pitanje dokle će čovjek ovakvih osobina vršiti — i biti mu povjeravane, razne funkcije u sportskim organizacijama. Mislimo da je njegov nedjeljni ispad argument više za brisanje iz članstva Saveza nogometnih sudija, obzirom da i sudije vrše odgovornu ulogu u nogometnom spor-

tu. Pored toga smatramo da bi uprava BSK-a trebala raskinuti sa Ladarevićem sve ugovore, jer on svojim ponašanjem ne može biti vaspitač naše omladine.

Primjer Ladarevića upozorava da kod pronalaza trenera i novih sudija, treba voditi znatno više računa — ne dosada, o moralno-političkim kvalitetima pojedinaca, kako se slični izgredi ne bi ponavljali.

Konačno Idriz Ladarević i svi oni koji bez sumnje posjeduju stručno znanje — bilo kao trener ili kao nogometni sudija, trebaju da shvate da nije dovoljno biti samo stručnjak, već treba voditi i daleko više računa o svojim moralnim kvalitetima, ako se želi surađivati u sportskim organizacijama.

PREVISOKO IZRAŽENA POBJEDA

BORAC - BSK 5:1 (3:0)

Nedjeljni susret domaćih ekipa Borca i BSK-a protekao je većim dijelom u nezanimljivoj igri, kojoj je mnogo doprinijelo i vođstvo Borca od 3:0 koje je ostvareno više zbog slabih i neodlučnih intervencija odbrane BSK-a, nego što je rezultat napadačke snage i realizatorskih sposobnosti navale Borca. Od šest zgoditaka postignutih na ovoj utakmici, najljepši je bio posljednji koji je Kozina postigao u 82 minuti igre udarcem glavom.

IGRA POJEDINACA

Ne želimo davati ocjenu igre sva kog pojedinca, jer bi to nas daleko dovelo, već ćemo pokušati iznijeti zapazanja na igru pojedinih igrača. Dekić Vaso — koji je nastupio na desnom krilu u timu BSK-a, igrao je veoma nekorisno. Pored toga u gotovo svakom duelu sa protivnikom Vaso je činio prekršaj, čega bi se trebao odučiti.

Ibrahimpašić — centarfor Borca, trebao bi pokazivati daleko više obazrivosti i razumijevanja prema protivničkim igračima (čak i prema svojim). Veoma ružan gest načinio je Ibrahimpašić u 71 minuti kada je načinio prekršaj nad Đurasovićem koji je pao. Ibrahimpašić se je neosvrćući udaljio od protivnika koji se je nalazio na zemlji. Zaista loš postupak i mu-

čan utisak.

Kod pojedinih igrača BSK-a osjećao se je nedostatak kondicije, za što pojedini imaju objektivni razlog kao npr. Hadžialić. Međutim Spasojević — koji je bio najbolji igrač BSK-a, bio bi daleko korisniji da se prije ovog susreta nije prekovremeno »zagrijavao« na poljani igrajući utakmicu, a što je neozbiljan i neodgovoran odnos.

Kozina, desna polutika banjalučkog Borca

Бициклисти отворили сезону

У полуверменима рукометне и фудбалске утакмице бициклисти BSK-a одржали су кружне трке. Још прије подне велика група бициклиста одржала је пропагандну возњу улицама Бање Луке. Возачи, међу којима је било и неколико возачица прошли су од центра до Горњег Шехера и навраг. Прилично смо се изненадили када смо поподне били свједочи веома малог броја возача који су узели учешћа у тркама. Бициклисти то правдају тиме да већина возача није довољно тренирала и да због тога не жели да вози пред публиком. Гледаоци су са прилично интересовања пратили све трке. Неразумљив је став фудбалера који су и поред упозорења за вријеме трка шутирали лопту па је пријетила опасност да неки од возача налету на лопту или пак на фудбалере. Надамо се да до овога идући пут неће доћи.

Први су наступили јуниори на тешким бициклима и возили су пет кругова (2200 м). Први је стигао Лаушевић у времену 4:15; други Грахо 4:23 и трећи Ибрахимбеговић 4:27.

Чланови на тешким бициклима возили су 7 кругова (3100 м). Велика борба водила се између Гргића и Јанковића који су се за цијело вријеме трка смјенивали у водству. Одличним фи-

нишом Гргић је успио да освоји прво мјесто. Побједник је стају прешао у времену 7,14 док је Јанковић имао само секунду слабије вријеме. Трећи је Гучић 8,02. У трци спортских бицикла наступило је 5 возача међу којима и побједник претходне трке Гргић. Већ одмах послје старта млађи Билал је имао мали квар али је то било довољно да се остали одлијепе и да га оставе за цијели круг. Ово је прилично утицало на занимљивост трке јер је »ма-

лерозни« Билал важио као најозбиљнији конкурент за прво мјесто. Гргићу је мало недостајало да освоји још једно прво мјесто. Гргићу је мало недостајало 7,31; 2) Гргић 7,32 и 3) Смаиловић 8,01.

Желили би да и убудуће чешће посматрамо овакве трке, али само још масовније. И поред свих недостатака и пропуста недјелним тркама можемо бити задовољни.

Л. П.

Zanimljiv susret

Прошле суботе послје подне дуга колона средњошколске оmlадине кретала се је ка Стадиону. Спортско поподне? Не! Двије екипе њилових наставника и професора сретале су се у нoгoмету, а то се не смије пропустити, јер овај сусрет носио је многе занимљивости.

Обе екипе — и Индустриске школе и Гимназије, састављене су биле од расположивог особља и имале су у својим редовима двојке младе (младе и »младе«). Било је интересантно проматрати ове »комплетне« нoгoметаше — бар што се тиче година, када су се састали са лоптом или када су поšli у борбу за лопту. Видјели смо да су заборавили много тога. »Мртви период« код неких је очито био много дуг. Ипак повремено »бљесак« некое од њих дао је наслутити да је многи од њих некада претстављао значајну нoгoметну вриједност. Да добро је неко од гледалаца примјетио: »Видј се да људи нису у тренингу«. Имао је право. Након много времена многи од њих су закарзали овај »састанак« и сусрели се са правом кожном, нoгoметном лоптом. Каква догађај само! Стога није ни чудно што су бројни проматрачи — којих је било око 3000, с великим zanimanjem и веома живо пратили овај необични сусрет.

Krupić, Petković i »nešto« старији Žeravica sijali su u odbrani ekipe DIŠ-e, dok su u navali Selman i Ibrahimbegović zajedno sa Hercegom, neumorno jurili za loptom. U timu gimnazije nezadrživa de-

sna polutka Mujčinović uspješnim fintama u par navrata uzdrmao je odbranu protivnika. Na desnom krilu »brzim« prodorima se je isticao profesor Čosić, dok je protivničke napade u stilu štopera zaustavljao centarhalf Tatić. Professore Nikolića N. koji je nastupio (?) na mjestu beka, i Barezu — koji je igrao golmana, lopta prosto nije htjela. Svega nekoliko puta oni su uspjeli uhvatiti ili dohvatiti loptu, zbog čega smo ubjedeni da bolove nakon utakmice nisu ni osjetili, a što je svakako uspjeh. Veći broj igrača obiju momčadi doživio je u ovoj utakmici rijetke sastanke sa loptom, ali koje su zato sa mnogo uspjeha završili — otpravili.

Susret je završen na opštu radost većine članova obiju ekipa poslije jednočasovne igre. Pobjeda je zaslužen pripala ekipi DIŠ od 2:1 (1:1). Ekipa nastavnika DIŠ je povela zgodikom Selmana, ali je ubrzo zatim Kapetanović »Kajko« koji je nastupio kao gost i pojačanje izjednačio rezultat. U drugom poluvremenu veoma efektna zgoditak postigao je najbolji igrač Herceg, koji bi sa uspjehom mogao igrati i u ekipi aktivnih nometasa (ovoga puta Marović je ostao u sjeni njegove igre).

Susret je uspješno vodio Kule-

nović.

U predvečerje napustili smo stadion Borca, na kojem smo ugodno proveli subotnje poslije podne.

Ideja o susretu — kao i sam susret, bili su originalni. Upravo radi toga ova utakmica neće dugo biti zaboravljena.

Prvi nastup rukometaša

У оквиру припрема за претстојећа такмичења рукomеташа Борца одиграли су у недјелу тренинг утакмицу. Састали су се »плави« и »зелени«. Побједили су »плави« са резултатом 17:11 (12:4).

Ово је био први наступ рукomеташа у овој години. Послије све-

га неколико тренинга колико их је Борца имао не може се пружити игра која би задовољила гледаоце. На свима играчима се осјећало поманјканје физичке спремне. И ово кратко вријеме до утакмице са »Добојем« односно до републичког првенства рукomеташа требају

искористити у том циљу. Колико се досада показало на оваквим и сличним такмичењима, понајчешће је одлучивала физичка спремност играча. Рукomеташа не би смјели на ово да забораве.

Ekipa »plavih« koja je uglavnom predstavljala prvu garnituru pružila je mnogo sigurniju i dopadljiviju igru. I da u drugom poluvremenu nisu počeli da popuštaju u tempu razlika u golovima bi bila znatno veća.

Najbolji igrač utakmice bio je nenadmašivi strelac Perović koji je još jednom dokazao da posjeduje najjači i najprecizniji udarac u svojoj ekipi. Mogli bi se još istaći Rački, Knez Tomo i Stanivuković.

Golove su postigli: Perović 8, Rački 3, Prohaska 3, Friganović 2 i Zaimović 1 za »plave«, a Bunić 4, Antonić 4, Čampara 2 i Kulenović 1 za »zelene«. Sudija Ibrahimbegović nije imao težak posao i obavio ga je dobro.

L.

VAŽNO OBAVJEŠTENJE POTSAVEZA

Uslijed naglog pogoršanja vremena dovodi se u pitanje odigravanje utakmica I. kola Kupa u pojedinim mjestima. Da se pojedini klubovi nebi izlagali nepotrebnim troškovima, skreće se pažnja klubovima u čijim se mjestima odigravaju utakmice, da odmah telegramom obavijeste gostujućeg klub kao i POTSavez o eventualnoj mogućnosti odigravanja utak-

ПОБЈЕДА ПОДГРМЕЧА

Припремајући се за претстојеће првенство екипа Подгрмеча одиграла је прошле недеље у Санском Мосту нoгoметну утакмицу против екипе Млада крила (Бања Лука). Сусрет је завршен заслуженом побједом домаћих од 5:2 (2:2). Док је у првом полувермену игра била готово равноправна у другом полувермену домаћи су захваљујући бољој физичкој кондицији и слабој игри резервног вратара гостију Талића, постигли три zgoditka и побједу од 5:2.

У тиму Подгрмеча веома добром игром су се истицали центарфор Јакуповић, бивши члан државне омладинске репрезентације, центарhalf Петрић, који је веома успјешно играо главом, затим веома брзо лијево крило Жилић. У екипи гостију најбољи су били центарфор Ђушпа, који је постигао и оба zgoditka од којих један из мајсторски изведеног једнаестерца, затим Светиновић и Радосављевић.

По повратку у Бању Луку водство и играчи Млада крила измјенили су за први п гостини, а

ство домаћих с којим су били веома задовољни.

Заиста похвално од Подгрмеча.

VIJESTI

MRKONJIĆ GRAD — Прошле недеље одиграна је нoгoметна утакмица између домаће »Slobode« и SD JNA »Petar Drapšin« (Banja Luka). Послије надноћне игре гости су у овом сусрету заслужено побједили са 3:0 (1:0).

Susret je pred rekordnim brojem gledalaca vrlo dobro vodio Vodenik Milivoj (Banja Luka).

Ekipa »Petar Drapšin« veoma je zadovoljna toplim prijemom koji su im ukazali igrači i rukovodstvo »Slobode«.

L. L.

PRIJEDOR — У оквиру припрема за наставак првенства POTSavezne lige прошле недеље одиграна је пријатељска нoгoметна утакмица између домаће »Mladosti« i banjalučkog »Radničkog«. Послије болје igre susret je završen zasluženom pobjedom domaće »Mladosti« od 5:1.

R. A.

На клубском првенству Ш. К. »Микрон« води Јунгић

Послије осмог кола првенства ШК »Микрон« стање на табели је следеће: Јунгић 8½ са једном више одиграном, 2-3) Буква, Букић 4 (3), 4-5) Алибеговић, Сушић 4, 6) Капетановић С. 3½ (2), 7) Савиновић 3½ (1), 8) Вјештица 3½ поена итд. Према стању на табели Јунгићево водство могао би најприје да угрози Триво Буква који је из пет партија успио да скупи 4 бода. Остали фаворити одиграли су мали број партија. Изненађење у досадашњем пласману играча на овом првенству представљају Букић који је ушао на првенство као резерва, затим Сомболац и Капетановић С. Изненађује слаб пласман Савиновића, који је сматран једним од фаворита за прво мјесто.

Два првопласирана стичу право играња на полуфиналу Гену-

блике, док право директног учешћа имају Боровница и Стефановић.

Б. Е.

ТРОМЕЧ НАСТАВНИКА ГИМНАЗИЈЕ И ИНДУСТРИЈСКЕ ШКОЛЕ

Наставници Индустриске школе и Гимназије имали су прошле недеље тромеч састави се међусобно у нoгoмету, стоном тенису и шаху.

Сусрет у нoгoмету завршен је побједом наставника ДИШ-а 2:1, док је сусрет у стоном тенису завршен неријешено 6:6. Стоном тениску екипу Гимназије сачињавали су: Марковић, који је уједно био и најуспјешлији играч овог сусрета, Ђук и Татић, док су за екипу ДИШ наступили Херцег, Ибрахимбеговић и Крупић.

Nova nastavna sredstva u Medicinskoj školi

Medicinska škola u Banjoj Luci dobila je ovih dana od UNICEF-a više novih instrumenata i aparata za izvođenje stručne nastave. Pored ostalog dobijen je moderan frižider, potpuno automatizovan, zatim, mikroskop i epidiaskop. Na savremenom epidiaskopu moći će se dječima prikazivati nastavni filmovi, diapozitivi i

slike iz naučnih knjiga ili časopisa o raznim novinama u medicini, koji do sada nisu filmovani. Računa se da vrijednost ovih poklona dostiže oko 3 miliona dinara.

Ovim se Srednja medicinska škola u Banjoj Luci ubraja u red škola ove vrste sa najmodernijom opremom za stručnu nastavu.

P.

Izabrani su kandidati za narodne odbornike u 29 i 49 izbornoj jedinici

Na zborovima birača koji su održani u 29 i 49 izbornoj jedinici, izabrani su kandidati za izbor po jednog odbornika Gradskog vijeća Narodnog odbora grada.

U 29 izbornoj jedinici, koja obuhvata ulice Varičakovu, Matije Gubeca i Supilovu, izabrani su za kandidate za narodnog odbornika Erceg Slobodan i Lepir Veljko, a u 49 izbornoj jedinici, koja obuhvata ulicu Danka Mitrova, izabrani su za kandidate Maglajlić Ibrahim i Gunić Murat.

Izbori u ovim izbornim jedinicama održaće se 10 aprila 1955 g.

S. V.

NEPLAĆENA ŠTAMPA

U novembru mjesecu 1954. godine, došli su drugovi iz redakcije lista »Novi Srednjoškolac« u prodavnicu novina kod Željezničke stanice sa trebovanjem za pretplatu na nekoliko listova i časopisa. U toku mjeseca odnijeli su više brojeva časopisa, Ispostavljen je odgovarajući račun od strane ove prodavnice, ali dug nije podmiren. Na više upozorenja, drugovi iz redakcije ovog lista slegali su ramenima i govorili: »Izvršena je fuzija sa »Mladim Krajišnjakom« i oni će vam platiti«. Evo, poslije nekoliko mjeseci niko to nije učinio.

Isto tako i vatrogasna četa iz preduzeća »Rudi Čajavec« pretplatila se preko Zarka Talića na nekoliko listova. Sa plaćanjem je bilo sve u redu do kraja prošle godine. Za januar mjesec ove godine ostali su dužni 250 dinara. Kada smo nekoliko puta tražili od drugova da nam plate ovaj iznos oni su govorili da su novac dali Zarku Taliću i da je ovaj dužan da ga preda ovoj prodavnici. Međutim, do danas po ovom nije ništa učinjeno.

U pitanju nisu veliki iznosi, ali su ovakve pojave česte i ometaju normalno i pravilno poslovanje prodavnice novina.

B. ROŠČIĆ

#

NIŠTA IM SE NE MOŽE...

Prije kratkog vremena došao sam u piljarsku radnju »Jagoda«

(preko Vrbasa) sa namjerom da kupim pola kilograma marmelade. Na moje iznenađenje poslovođa radnje uzeo je sa teze stare prašnjive novine očevodno da mi u njih zavije marmeladu. Zamolio sam ga da uzme čistu hartiju, našto mi je odgovorio da je nema. Uz to je dodao:

»Ja svakome kažem da nemam čiste hartije, pa ko hoće neka kupi, a ko neće i ne mora«...

Lijep odgovor, zaista.

U to je u radnju ušla jedna stara žena koja je kod »Jagode« kupila kajmaka, a poslovođa ga zavio u stare prašnjive novine.

Sem poslovođe, u radnji se nalazila i njegova pomoćnica tako da kada sam ih upozorio da iz zdravstvenih razloga ne bi smjeli da marmeladu i mliječne proizvode zavijaju u staru novinsku hartiju, pomoćnica mi je samouvjereno odgovorila:

»Nije to ništa. Nas su mećali i u novine pa nam ništa nije bilo«.

Pitam se sada, da li zaista njima ništa nije bilo i da li se ovakvom nekulturnom usluživanju zaista ništa ne može? No nadam se da će im poslije ovoga Sanitarna inspekcija pokazati da nisu u pravu kada misle da im se ništa ne može.

Milan D. Tešanović,

penzioner,

M. Sabitovića 11

Uskoro ćemo dobiti uslužne radionice

Još prošle godine u Banjoj Luci je trebalo da se otvore uslužne radionice, hemijska čistiona, bojadisaona, prona i peglaona. Od kolike bi koristi pomenute radionice bile našim građanima nije potrebno naglašavati. U tim radionicama radile bi pretežno nekvalifikovane radnice, kojih u našem gradu ima priličan broj.

Glavni odbor Saveza ratnih vojnih invalida za BiH dao je preduzeću »Pliva« u Banjoj Luci sva potrebna sredstva: inventar, novčana sredstva, opremu, boje, ke-

mikalije i adaptirao prostorije za smještaj radionica. Sve je to učinjeno prošle godine i radionice su dosada trebale početi sa radom. Međutim, preduzeće »Pliva« nije iskoristilo sve mogućnosti koje su im stojele na raspolaganju u vezi sa otvaranjem toliko potrebnih uslužnih radionica. Sreski odbor Saveza ratnih vojnih invalida sada

će sam da formira pomenute radionice. Već su preduzete odgovarajuće mjere i u najskorije vrijeme građani će se moći koristiti uslugama ovih radionica.

D. J.

MARTOVSKJE ČUDI

Dok je do prije nekoliko dana izgledalo da je konačno došlo proljeće, kada se temperatura popela čak na 27 stepeni iznad nule, mart je ko zna po koji put pokazao svoju čud. Samo nekoliko dana je potrajalo lijepo vrijeme, a onda je opet zahladnilo. Proljetni mantili su opet ustupili mjesta zimskim kaputima. Jer na zahlađenju se nije završila čud marta. Snijeg gotovo neprekidno kao usred zime ponovo pada. Na nekim mjestima je dostigao čak visinu od preko 10 santimetara.

No nadajmo se da će se već narednih dana vrijeme proljepšati i da je mart zadnjim danima istjerao svoju poznatu čud.

(d)

I njih je izmamilo varljivo martovsko sunce. Samo dva dana kasnije, obukli su zimske kaputiće.

SKOČILA SA DRUGOG SPRATA I OSTALA — ŽIVA

Stana Golić, iz Han Kola, stara 21 godinu nalazila se na liječenju u bolnici u Banjoj Luci. Posljednjih dana pokazivala je neku neobičnu utučenost, ali nikome nije ništa govorila. Šetala je sama hodnicima i ko zna o čemu razmišljala.

Tako je prije nekoliko dana u veče između 22 i 23 časa, ustala iz postelje i izašla u hodnik na kome nije bilo nikoga. U trenutima duševnog rastojstva otvorila je prozor i bacila se dolje.

Prilikom pada, zadobila je teže ozljede, ali je ostala živa.

O ČEMU SE GOVORI

Kako Banjalučani troše porodični budžet

Ponekad se čuje u razgovorima: »Ti ljudi nekako bolje održavaju domaćinstvo, lakše izlaze na kraj sa manjim prihodima nego neki sa većom platom. Snažljiviji su, više ekonomišu!« Ima u tome istine. Životni standard pojedinca ovisi i od raspodjele ličnih prihoda, da se ekonomično troši i ravnomjerno zadovoljavaju potrebe. Sve se ne može odjednom nabaviti, radi jednog većeg izdatka treba smanjiti drugi, ali se ipak može naći ravnoteža u ličnom i porodičnom budžetu, da ne dolazi do velikih deficita, a time i do nervoze, trzavica, nerazumjevanja. Sa dobrim planiranjem se lakše savladavaju teškoće i podmiruju potrebe. Interesantno će biti da navedemo, prema jednoj anketi, nekoliko podataka o trošenju prosječnog porodičnog budžeta u našem gradu.

Kvalifikovani radnik sa ženom i dvoje djece imao je u jednom mjesecu prihod od 31.214 dinara (sa dječjim doplatcima). On sam privređuje u porodici. Pored redovne plate u visini do 14.000 dinara vanredni prihodi su iznosili 11.714 dinara. Porodični budžet utrošen je ovako: za hljeb - 1933 dinara, meso - 960, masnoće - 1380, mlijeko - 1620, povrće - 145, voće - 175, ostali prehrambeni artikli - 1570 dinara. Dakle ukupno za ishranu - 7783 dinara. Ostali dio prihoda utrošen je na slijedeći način: duvan i piće - 770, odjeća i obuća - 4018, električna struja i ogrjev - 2239, kulturne potrebe - 1434, otpлата kredita - 8100, a ostalo su sitnije nabavke.

Kod drugog radnika koji takođe sam privređuje sa istim brojem članova porodice, raspodjela prihoda je drukčija: za hljeb - 2361, meso - 1160, masnoće - 690, mlijeko - 860, povrće - 585, voće - 605, ostali prehrambeni artikli -

1562 dinara. Ova porodica je utrošila za ishranu više od polovine ukupnih prihoda koji su iznosili 15.745 dinara. Pored drugih sitnijih izdataka i otplate kredita, za odjeću i obuću je utrošeno 2490 dinara, za piće i duvan - 690 a za kulturne potrebe 220 dinara. U brojčano jednakoj porodici jednog službenika sa mjesečnim prihodima od oko 25.000 dinara (uključujući i dječje doplatke), porodični budžet je raspoređen ovako: za ishranu - 12.270 dinara, od čega najviše otpada na hljeb, meso, mlijeko i masnoće, izdaci za odjeću i obuću - 4242 dinara, za piće i duvan - 1395, za kulturne potrebe - 1834 dinara itd.

Moglo bi se navesti još mnogo primjera. Koliko je ljudi toliko je i različitih načina trošenja ličnog budžeta, što zavisi i od navika, individualnih sklonosti itd. Međutim, ipak se mogu uopštiti izvjesna zapažanja da bi se ukazalo na neke činjenice: u izdacima za ishranu mnogo više se troši za hljeb i meso nego za povrće i voće.

Da li je to najbolje i najekonomičnije, naročito u ishrani djece? Kulturne potrebe zauzimaju veoma skromnu stavku u porodičnim budžetima. Je li to štednja ili stvar navike? Dobro bi bilo da se u svakoj porodici sa posebnom pažnjom razmotri raspodjela mjesečnih prihoda, pa i kolektivno, u krugu svih članova. Tačno je da porast životnog standarda ovisi od povećanja produktivnosti rada i sniženja cijena. Ali ne treba zaboraviti da na standard svakog pojedinca utiče i uticaje i to kako troši svoje prihode.

PRODAJE se kuća i 8 dunuma zemlje sa vinogradom i voćem. Upitati: Veseli Brijeg 1, Bluka.

IZ SUDA

ZBOG PJESME UBIO ČOVJEKA

Bilo je to na slavi kod nekog seljaka u Borkovićima. Pilo se preko mjere kao i obično na slavama. Veljko Zarić je pjevao neku pjesmu koja je uvrijedila Nikolu Višekrunu. To je bio povod za svađu i prepirku, koja je na kraju prešla

i u tuču. Ukućanima - slavjenicima je smetala ova kavg pa su obojicu izbacili na dvorište. I dok se u kući dalje slavilo i veselilo, Zarić i Višekruna su se nemilosrdno obračunavali. U presudnom momentu Višekruna je Zarića udario čjepanicom po glavi, tako da je ovaj odmah podlegao. Tek onda su ubijenoj umijeli u kuću.

Epilog: Optužnica, odbrana i osuda: 16 godina strogog zatvora i... cijelog života ubojica.

Pouka: Manje slava i rakije, a više ljudskih odnosa. Da su prisutni rastavili u tuči Zarića i Višekrunu, ne bi došlo do ovoga

(d)

MALI OGLASI

PAŽNJA ZA ŽENE!

Posjetite novo otvoreni **KOZMETIČKI SALON »D I A N A«**

Banja Luka Titova 71/II koji uspješno i stručno vrši masažu i individualnu njegu lica i tijela. Uspješno, po najsavršenijoj metodi, hormonskim i voćnim preparatima odstranjuje fleke, pjege i nabore sa lica.

#

PRODAJE se kompletan namještaj za trgovačku radnju Specerajskom i kolonijalnom robom. Namještaj je u očuvanom stanju. Cijena umjerena. Interesenti neka se obrate Tvornici obuća »Bosna« Banja Luka,

2-2

PRETPLATNICI!

Posaljite dug i pretplatu čekom koji smo vam poslali zajedno sa listom. Na poledini čeka naznačen je dug, a pretplatu pošaljite za koje vrijeme želite takođe istim čekom.

Administracija lista